

FFB-1/2011.
(FFB-20/2010-2014.)

J e g y z ő k ö n y v *

az Országgyűlés **Fenntartható fejlődés bizottságának**
2011. február 3-án, csütörtökön, 10 óra 5 perckor
a Képviselői Irodaház V/562. számú tanácstermében
megtartott üléséről

**A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.*

Tartalomjegyzék

Napirendi javaslat	3
Az ülés résztvevői	4
Elnöki bevezető, a napirend elfogadása	5
Tájékoztató Magyarország időszerű belvízhelyzetéről és annak 2011-ben várható alakulásáról, a tervezett intézkedésekről	6
<i>Dr. Kling István (Vidékfejlesztési Minisztérium) tájékoztatója</i>	6
Tájékoztató a területrendezés és az építésügy szerepéről a területi vízgazdálkodásban (okok, következmények és időszerű tennivalók)	9
<i>Dr. Gerzanics Annamária (Belügyminisztérium) tájékoztatója</i>	9
Tájékoztató az országos és területi vízgazdálkodási közfeladatok összehangolásáról egy adott igazgatóság példáján	14
<i>Bodnár Gáspár Tibor (Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság) tájékoztatója</i>	14
Tájékoztató a terület vízgazdálkodási társulatok feladatairól és lehetőségeiről napjainkban	17
<i>Fehér Ferenc (Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége)</i>	17
<i>Hozzászólások, kérdések, válaszok</i>	20
<i>Válaszok, reflexiók</i>	28
<i>Dr. Kling István (Vidékfejlesztési Minisztérium)</i>	28
<i>Bodnár Gáspár Tibor (Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság)</i>	31
<i>Fehér Ferenc (Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége)</i>	31
<i>Dr. Gerzanics Annamária (Belügyminisztérium)</i>	33
Egyebek	33

Napirendi javaslat

1. Tájékoztató Magyarország időszerű belvízhelyzetéről és annak 2011-ben várható alakulásáról, a tervezett intézkedésekről
Tájékoztatót ad: Dr. Ángyán József államtitkár, Vidékfejlesztési Minisztérium
2. Tájékoztató a területrendezés és az építésügy szerepéről a területi vízgazdálkodásban (okok, következmények és időszerű tennivalók)
Tájékoztatót ad: Dr. Szaló Péter helyettes államtitkár, Belügyminisztérium
3. Tájékoztató az országos és területi vízgazdálkodási közfeladatok összehangolásáról egy adott igazgatóság példáján
Tájékoztatót ad: az egyik érintett környezetvédelmi és vízügyi igazgatóság vezetője
4. Tájékoztató a terület vízgazdálkodási társulatok feladatairól és lehetőségeiről napjainkban
Tájékoztatót ad: Fehér Ferenc ügyvezető elnök, Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Jávor Benedek** (LMP), a bizottság elnöke

Dr. Turi-Kovács Béla (Fidesz), a bizottság alelnöke

Bartos Mónika (Fidesz)

Fejér Andor (Fidesz)

Sebestyén László (Fidesz)

Tóbiás József (MSZP)

Bödecs Barna (Jobbik)

Dr. Szili Katalin (független)

Helyettesítési megbízást adott

Dr. Nagy Andor (KDNP) dr. Turi-Kovács Bélának (Fidesz)

Fülöp István (Fidesz) Bartos Mónikának (Fidesz)

Schmidt Csaba (Fidesz) Fejér Andornak (Fidesz)

Dr. Aradszki András (KDNP) Sebestyén Lászlónak (Fidesz)

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Dr. Kling István helyettes államtitkár (Vidékfejlesztési Minisztérium)

Dr. Gerzánics Annamária főosztályvezető-helyettes (Belügyminisztérium)

Bodnár Gáspár Tibor igazgató (Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság)

Fehér Ferenc ügyvezető elnök (Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége)

A bizottság titkársága részéről

Dr. Szalóki Gyula főtanácsadó

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 5 perc)

Elnöki bevezető, a napirend elfogadása

JÁVOR BENEDEK (LMP), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelettel köszöntök mindenkit az Országgyűlés Fenntartható fejlődés bizottságának ezen a rendkívüli ülésén. Nagyon köszönöm, hogy a parlamenti ülésszakon kívül is összejöttünk annyian, hogy határozatképes a bizottság hat fő személyes jelenlétével és négy helyettesítéssel... (Megérkezik Tóbiás József.) ...sőt, 11 fővel, úgyhogy még határozatképesebbek vagyunk, mint eddig.

Ennek az ülésnek az aktualitását a mindannyiunk által ismert belvízhelyzet adja. Az elmúlt hónapokban Magyarországon egy rendkívüli belvízhelyzet állt elő, nem mondom, hogy: „soha nem látott”, mert azért a korábbi évtizedekben volt már példa súlyos, a jelenlegihez hasonló belvízhelyzethez, de azt gondolom, mindenképpen egy rendkívüli, nem mindennapi helyzettel állunk szemben. Közel 400 ezer hektárt, 370 ezer hektár fölötti területet borít a belvíz, Jász-Nagykun-Szolnok megyében a megye területének több mint 10 százaléka víz alatt van, tehát ez nem egy egyszerű, „kicsit vizes a vidék” helyzet, hanem tényleg az alapvető működést, a mezőgazdaságot veszélyeztető, helyenként már a közlekedést is akadályozó helyzet állt elő.

Magam több ízben voltam az érintett területeken tájékozódni, de azt gondoltam, a bizottság számára is tanulságos, hasznos lehet, ha egy kicsit tájékoztatást kapunk arról, hogy pontosan mi zajlik az országban, hogyan készültek fel a vízügyi szervek ennek a belvízhelyzetnek a kezelésére, milyen munkák zajlanak, illetve hogy mit lehet tenni az elkövetkezendő hónapokban, években annak érdekében, hogy hasonló belvízi helyzet minél ritkábban álljon elő. Természetesen a természettel sokat alkudozni nem lehet, tehát biztosak nem lehetünk benne, hogy meg tudjuk akadályozni a hasonló helyzetek előállítását a későbbiekben, de hogy csökkentjük ennek a valószínűségét, illetve jobban fel tudjunk készülni ezeknek a helyzeteknek a kialakulására. Ez természetesen túlmegy azon a rögtöni feladaton, ami most a vízügyi igazgatóságokra, vízitársulatokra és más vízgazdálkodási szervekre hárul. Jelen pillanatban védekezni kell, védeni kell a vagyont, védeni kell a létesítményeket, az infrastruktúrát, meg kell próbálni a belvizet minél inkább visszavezetni az élővizekbe, de miközben ezzel foglalkozunk, azt gondolom, érdemes egy picit előretekinteni, hogy lehetséges-e a hazai vízgazdálkodást újragondolni olyan szemmel, hogy megpróbáljuk az okokat feltárni, hogy mitől jön létre ez a belvízi helyzet. Az időjárásnak ebben nyilván elkerülhetetlenül szerepe van, egy nagyon csapadékos év áll a hátunk mögött, de talán a vízgazdálkodás maga is levonhatja a tanulságokat ebből a helyzetből egy hatékonyabb, a természettel nem feltétlenül minden ponton szembemenni, harcolni akaró, hanem egy együttműködő vízgazdálkodási stratégia mentén, ami az árvízi védekezésem, a belvízi védekezésem, a tájhasználaton keresztül tud hatni arra, hogy az ilyen helyzeteket a jövőben el tudjuk kerülni. (Megérkezik dr. Szili Katalin.)

Szeretettel köszöntöm a vendégeinket, akik elfogadták a meghívást, és tájékoztatást nyújtanak a belvízi helyzetről: Kling István helyettes államtitkár urat a Vidékfejlesztési Minisztériumból, Gerzanics Annamária főosztályvezető-helyettest a Belügyminisztériumból, Bodnár Gáspárt, a nyíregyházi vízügyi igazgatóságtól és Fehér Ferenc elnök urat a Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetségétől. Köszönöm, hogy eljöttek, hogy a bizottság számára bemutatják a belvízi helyzetet, a most folyó védekezési munkákat, és hogy egy picit talán előre is tekintenek abban, hogy mit lehet tenni.

Nem is húznám tovább az időt, de mielőtt belevágunk a tájékoztatásba, kérem, hogy a bizottság – tekintve, hogy határozatképes - a napirendet, tehát hogy ezt a négy tájékoztatót meghallgatjuk, fogadja el. Akinek a számára ez a napirend a négy tájékoztatóval elfogadható, kérem, kézfelemeléssel jelezze. (Szavazás.) Úgy látom, egyhangú.

Akkor megadom a szót Kling István helyettes államtitkár úrnak.

Tájékoztató Magyarország időszerű belvízhelyzetéről és annak 2011-ben várható alakulásáról, a tervezett intézkedésekről

Dr. Kling István (Vidékfejlesztési Minisztérium) tájékoztatója

DR. KLING ISTVÁN helyettes államtitkár (Vidékfejlesztési Minisztérium): *(A tájékoztatót vetítés kíséri.)* Köszönöm szépen, elnök úr. A Vidékfejlesztési Minisztérium vezetése nevében köszönjük a meghívást, köszönjük a lehetőséget, és kollégáimmal igyekszünk az időt úgy beosztani, hogy mindenre jusson lehetőség. A magam részéről az új vízügyi honlap segítségével szeretném az előadásomat megtartani, és ezzel azt is demonstrálni, hogy mindenki számára elérhető az a fajta információ, amelyet a vízügy kíván a társadalom részére adni. Ez a honlap a www.vizugy.hu címen érhető el.

Először is reflektálva arra, amit az elnök úr mondott, valóban mi is – és erre vissza fogok térni a végén – átgondoltuk az állami szerepvállalás erősítését a társulati és az önkormányzati védekezésekben, erre még majd ki fogok térni, az árvíz- és belvízjárta területek kezelési prioritásának meghatározását az alacsony tájérzékenység megteremtése érdekében, a víz mint állami tulajdon kezelőjének kijelölését a környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok személyében, a finanszírozás átalakítását a vízügyi ágazatban, valamint pontosítani kell a védekezési feladatokat, a védelmi rendszereket és a készleteket. Előrebocsátom, hogy ez mindenképpen szerepelni fog a következtetések között. Miért is kell ezt tenni? – most kérem majd meg a kollégámat, hogy segítsen. *(Megtörténik.)*

Jelentős csapadékvegyenység volt az elmúlt időszakban: láthatjuk az ábrát, amely szerint 2009 októbere és 2010 decembere között több mint 1100 milliméter csapadék hullott, és ez 60 százalékkal több, 433 milliméterrel több, mint egyébként a sokévi átlag. A havicsapadék-összegeknél láthatjuk az elmúlt évet, amikor is két hónap kivételével mindegyik hónapban jelentősen meghaladta a csapadékmennyiség a sokévi átlagot. Az elöntött területek maximálisan június 4-én 224 ezer hektárt tettek ki, ez került víz alá. Volt már ilyen, hasonló időszakunk, de az 1971 és 2000 közötti időszak december havi átlagértékeit tekintve 90 centiméterrel magasabban helyezkedik el a talajvízszint a síkvidéki területeken, tehát jelentősen emelkedett, és vannak az országnak bizonyos részei – igazgató kollégám is fog majd részleteket mondani -, ahol a 2 métert is meghaladja a talajvíz emelkedése. A következő ábrán 1940-től 2011-ig mutatjuk be azokat a területeket, amelyeket a belvíz elöntött. Láthatjuk, hogy pontosan '99-2000-ben és most, a 2010-2011-es években volt az a nagyon nagy elöntés, amit tapasztalhatunk.

A belvízi előrejelzésre is kidolgoztak a kollégáim egy módszertant, egy belvízi indexet, amelynek az alapján a lehulló csapadék szerint tudják előre jelezni a belvizek várható alakulását, és a következő ábrán láthatjuk azt pirossal jelölve – mindjárt megjelenik -, hogy úgy néz ki a dolog, hogy az Országos Meteorológiai Szolgálat hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint február átlagos hőmérsékletű és átlagosan csapadékos, míg a március az átlagosnál hűvösebb és csapadékosabb hónap lesz, a múltból egy kicsit áttérve arra, hogy mit tudunk előre jelezni. Amennyiben márciusban az átlagosnál ténylegesen több csapadék hullik, nagyon nagy kiterjedésű belvízelöntésre kell számítani, mert – és itt a lényeg – a talaj nedvességtartalma és a talajvízszint a legtöbb helyen jóval magasabb az ilyenkor szokásosnál.

A belvízképződést befolyásoló sok tényező közül döntő súlya általában a csapadéknak van. Azt lehet elmondanunk, hogy a mostani extrém helyzetnek az a jellemzője, hogy a tartóssága volt olyan mértékű ennek a belvízelöntésnek, hogy folyamatosan fokozatban voltak az egyes vízügyi szervek, a társulatok és a vízügyi igazgatóságok egyaránt.

A következő ábrán láthatjuk '98-tól 2011-ig, januárral kezdődően és decemberrel végződően azt, hogy a piros színű, vastag piros színű az, amit 2010-ben észleltünk, és a zölddel folytatódik a bal felső sarokban 2011-ben. Ebből is látszik, hogy minden évben az elmúlt években is a tartósság haladta meg az előzőt. Itt világítok rá arra, hogy mondjuk '99-ben és 2000-ben ez a tartósság nem volt jellemző az egész év során.

A csatornahálózatról egy pár szó. Az év során megszapordtak az azonnali beavatkozást kérő bejelentések, panaszok. 2010 júniusában 330 millió forintot fordítottak a vízügyi igazgatóságok a csatornák kotrására, ebből 44 csatornán végeztek kisebb-nagyobb hosszban mederkotrát, tehát voltak ad hoc beavatkozások az év közepén. Az őszi felülvizsgálat során megállapítható volt, hogy a kotrások hatása még látszott, és hogy mindenképpen hasznos volt ezeknek az elvégzése. Az egyes csatornahosszakról és azoknak a tulajdonlásáról, kezeléséről, valamint az azokra vonatkozó összefüggésekről is hallunk majd Fehér Ferenc előadásában egy pár adatot.

Az elmúlt év végén miniszteri vezetés, elrendelés alapján felmérés történt annak érdekében, hogy milyen nagyságrendben kellene azonnali beavatkozásokat elvégezni ezeken a vízrendszereken. Az időt, a kapacitást és az előrejelzéseket tekintve úgy néz ki, hogy abból a mennyiségből, amely körülbelül 17 milliárd forintra rúg pénzben kifejezve, abból körülbelül 5 milliárd forint értékben kell elvégezni a beavatkozásokat mind társulati, mind pedig állami, tehát vízügyi szempontból, hogy az előre jelzett tavaszi nagy belvíz gondokat vagy azoknak a következményét meg tudjuk valamiképpen előzni.

Van egy ábránk arról is, hogy a belvízvédekezés költségei hogyan alakultak. Azt gondolom, ezzel kellene összevetni azt az összeget, amelyet preventív céllal ráfordítanánk, hiszen az elmúlt években – mondhatom azt, hogy meg nem nevezve időszakokat -, hosszú évek során, inkább így mondom, rendkívül csökkent az a ráfordított összeg az állam részéről is, amely biztosította volna a művek folyamatos fenntartását, karbantartását. Nagyon nagy csatornarendszerek kerültek önkormányzati tulajdonba, kezelésbe, amelyeknél szintén rendkívül kevés volt a ráfordítás. Azt gondolom, mindenképpen azzal kell ezt összemérni, hogy a védekezés költségei az egyes belvizes években eléri a 6-8 és 9 milliárd forintot, tehát ezek olyan költségek, amelyeket a védekezésre kell fordítani, és ami ma a társulatok rendelkezésére áll a fejezeti sorunkon, tehát a minisztérium költségvetésében az a 4,6 milliárd forint, az kifejezetten fenntartási, felújítási és a rendszer karbantartási költségeit, egy része pedig az állam által átadott telepek, szivattyútelepek üzemeltetését fedezi. Amit tehát a védekezésre fordítunk, az mindig nagyon kis összeggel szerepel a vízügyi ágazat költségvetésében is és a társulatok költségvetésében is, ezt mindig rendre az állam külön kormányhatározatokban bővíti ki, és ezt megadja számunkra.

Az elnök úr említette azt, hogy a belvíztározást fokozni kellene. Vannak belvíztározóink – majd visszatérnék arra, hogy ez nem egyszerűen vízügyi szakkérdés, hanem más is -, de a belvíztározást is kihasználjuk, és ennek is láthatjuk az adatait. Azt gondolom, hogy a most rendelkezésre álló kapacitásokat a vízügyi ágazat kihasználja, de ennél sokkal nagyobbakra lenne szükség.

Egy aktuális kérdésre szeretnék még kitérni, ez pedig a Balaton vízállása és annak előrejelzéséről. Nagyon nagy figyelem vetül most az Alföldre a belvízhelyzet miatt, de nem szeretném, ha elkerülné a tisztelt képviselő hölgyek, urak figyelmét az, hogy a Balatonnál is rendkívül magas vízállás alakult ki. Az előrejelzéseink szerint amennyiben 50 köbméter per szekundumos vízeresztést tudunk folyamatosan biztosítani, a vízállás akkor is meg fogja haladni a 110-es maximális értéket a Balaton esetében. Jelzem önöknek, hogy ez a vízügyi honlap tartalmaz egy olyan részt a tavakról, amelyben – ha odakattintunk, meg tudjuk nézni – szerepelnek a tavak és a Balaton, és annak a megnyitásával azt lehet látni, hogy milyen vízállási értékek közé szorítja az ember a Balatont, hol kívánja tartani, a 70-100 közötti

tartományban, és hogy ezt mennyivel haladta meg az elmúlt időszakban ez a vízmennyiség. Tehát abban a térségben is jelentős előntések alakulnak ki.

Arra szeretnék még rávilágítani, hogy miként és milyen komplexitásban kezeli évtizedek óta a vízügyi szolgálat az ár- és belvízvédekezést. Az árvédekezés területén már a '70-es években egy tervezési alapkérdés született, amely a mértékadó árvízszintben, 100 évenkénti árvízszintben határozza meg ezt az értéket, ezt MÁSZ-nak hívjuk. 1995-ben is egy jelentős lépést tettünk, amikor a Felső-Tisza kapcsán döntés született, hogy milyen veszélyeztetett szakaszok vannak, és hol kell bővíteni. Ezek az előkészítő munkálatok tényleg jók voltak arra, hogy azokon a szakaszokon tudtuk megvalósítani azokat az intézkedéseket, amelyekre feltétlenül szükség volt.

2000-ben elhatároztuk a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztését. Ez, én úgy gondolom, mindenképpen egy olyan komplex döntés volt a maga idejében, amelyet ma már úgy tudnánk lefordítani, hogy éghajlatváltozás, adaptáció az éghajlatváltozáson, és ezen belül a vízgazdálkodásnak egy olyan feladata, amely az aszály, az árvíz és a belvíz komplex kezelését jelenti - itt ki kell mentenem Ángyán államtitkár urat, aki nem tud most ezen az ülésen részt venni -, és a vidékfejlesztés stratégiájában is egy nagyon jelentős szerepet kell játszania ennek a dolognak. Tehát az egészet integráltan kell felépíteni, hiszen ezeken a területeken valóban meg kell esetleg változtatni a mezőgazdasági területek hasznosítását, művelését, és ezt komplexen kell kezelni éppen az éghajlat-változási adaptáció érdekében.

Azt is szeretném bemutatni, hogy tárcánk már korábban foglalkozott a sík- és dombvidéki tározás lehetőségeivel, nyilván ebben a belvizes helyzetben a síkvidéki tározás lehetőségeiről szól egy cikk, amelyet ebben a könyvben láthatnak. Ezt a két szerző minden képviselőnek el fogja juttatni az első parlamenti ülésnapon, tehát a képviselő hölgyek, urak meg fogják kapni. Ebben a síkvidéki tározás lehetőségei szerepelnek, és két mintaterületen vizsgált eredményeket mutatnak be a síkvidéki visszatartás alkalmazhatóságáról az alföldi és más területeken. Azt gondolom – és ezért emeltem ezt ki -, hogy nem a nulláról indulunk. Nagyon sokszor találkozom ezzel a kérdéssel állami és más személyek kérdései között, és azt gondolom, nekünk is feladatunk, a vízügyi szolgálatnak is feladata, hogy egy ilyen honlapon tegyen közzé minden információt, amivel rendelkezik, és az a feladata, hogy aktív tájékoztatást nyújtson arról, hogy igenis vannak tervek, amelyeket előkészítettek a korábbi években, azokat fel lehet használni, és újból és újból be lehet építeni az egyes koncepciókba.

Még egy dologra szeretnék rávilágítani, ez pedig az, hogy három olyan tanulmányt hoztam, amely azt is mutatja, hogy az egyes kövizek – környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok – is komplexen kezelik a kérdést. Például a nagykovácsi vízgazdálkodási rendszer rekonstrukciója és átfogó fejlesztése, az ár- és belvíz elleni felkészülés, a védekezés aktuális helyzete, ebben is bemutatják az önkormányzati, a társulati védekezésről szóló jelentést, és például egy település esetében a belvízproblémák megoldásában is segítenek a kövizek.

Azt szeretném végezetül elmondani, hogy amit tehet a tárca a jogalkotás területén az ügy érdekében, azt szeretné, ha a parlament megtárgyalná a tavaszi ülésnapon, méghozzá a 2009. év végén elfogadott társulati törvény módosítását. Itt térnék vissza az elejére, hogy miképpen kívánnánk az állam szerepét növelni: elkészítettük a társulati törvény módosítására vonatkozó tervezetünket, azt Illés Zoltán államtitkár úr eljuttatta minden frakcióhoz, a tárcánk jogalkotásért felelős részlege pedig a KIM-hez, és szeretnénk, ha soron kívül tárgyalásra kerülne. A módját illetően mint helyettes államtitkár és mint korábbi, a jogalkotást is ismerő állami vezető tudom, hogy vagy az egyiket vagy a másikat kell választani, de ezen mindenképpen túl kell lépni, és ezt a fajta szabályozást szerintünk el kell fogadni. Ez azt jelentené, hogy mivel megszűnt a megállapított társulati hozzájárulás a 2009. évi társulati törvény módosításával, így mindegyik igazgatóság működési területén a társulatok nagyságát és a társulatok által kezelt közcélú vonalas létesítmény méreteit szeretnénk korlátozni, tehát

meg szeretnénk határozni, hogy mely méretnagyságban lenne hatékony és hatásos az a védekezés, amit a társulatok ellátnak. Hangsúlyoznám, hogy a társulatok életébe való beavatkozás az állam részéről korlátos, hiszen ugyanolyan speciális gazdasági tevékenységet folytatnak, mint mondjuk egy társasház tevékenysége. Itt tehát azért a törvénnyel való beavatkozásnak fokozatai kell legyenek, ezekre mi figyelemmel voltunk.

A költségvetési források célszerű, okszerű és egységes vízgazdálkodási szemléletbe tartozó felhasználása érdekében a jó munkavégzést a szakmailag felkészült területi terveket a környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok révén van lehetőség ellenőrizni, ezért a vízgazdálkodásért felelős miniszter, aki az állami környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságokat irányítja, ezen igazgatóságok révén fogja felügyelni a társulatok tevékenységét. Addig is, amíg ez a törvényi szabályozás nincs meg, addig is van egy olyanfajta együttműködés, hogy a vízügyi szolgálat Országos Műszaki Irányító Törzse folyamatosan megkap minden egyes adatot a társulatoktól a védekezési tevékenységről, és az összehangolást ezen a műszaki irányító törzsen keresztül a mostani időben is el tudja végezni. Ahhoz azonban, hogy ez törvényileg szabályozott legyen, ezt az előbbi normamódosítást meg kell ejtenünk.

Úgy gondolom, zárásként még egyszer elmondva, hogy köszönjük a lehetőséget, az információt a társadalom felé igenis szolgáltatni kell, és az információban benne kell legyen – és ezt szeretném még egyszer hangsúlyozni -, hogy az országban a vízügyi tárgyú szakmai tevékenység, amelyet az állam irányít vagy közvetlenül vagy közvetve, az most jó kezekben van, és mindenképpen olyan együttműködés folyik, amely tényleg arra ösztönöz bennünket, és arra világít rá, hogy a leghatékonyabban tudjuk megoldani az elkövetkező időben a belvízhelyzetet, a belvízvédekezés kérdéseit. Köszönöm szépen a figyelmet.

ELNÖK: Köszönöm a helyettes államtitkár úrnak a tájékoztatót. Nekem az a javaslatom, hogy hallgassuk meg a négy beszámolót, és utána nyílna lehetőség a kérdések megfogalmazására.

A következő tájékoztatót a Belügyminisztérium részéről Gerzanics Annamária főosztályvezető-helyettes asszonytól fogjuk meghallgatni. Annak, hogy a Belügyminisztériumtól is kértünk tájékoztatót, az az oka, hogy a belvízi helyzet során azt tapasztaltuk vagy azt lehet látni, hogy a belvíz elérte a településeket, és sokszor építésügyi problémák is felmerülnek, felmerül, hogy vajon megfelelő helyen terjeszkednek-e a települések, hogy az építési engedélyezés, a belterületbe vonások, az átminősítések vajon átgondoltan zajlanak-e, és azt gondoljuk, hogy ebben az építésügynek komoly szerepe lehet. Úgyhogy ez ügyben kérnénk a főosztályvezető-helyettes asszonyt, hogy a bizottság tájékoztatását ejtse meg.

Tájékoztató a területrendezés és az építésügy szerepéről a területi vízgazdálkodásban (okok, következmények és időszerű tennivalók)

Dr. Gerzanics Annamária (Belügyminisztérium) tájékoztatója

DR. GERZANICS ANNAMÁRIA főosztályvezető-helyettes (Belügyminisztérium): Tisztelettel köszöntöm az elnök urat és a képviselő asszonyokat és urakat. Az én feladatom a területrendezés és az építésügy szerepének ismertetése a területi vízgazdálkodásban. Mint tudják, a területrendezés és az építésügy jogszabályban meghatározott, szigorúan egymásra épülő tervekkel és intézkedésekkel segíti elő az átlátható, rendezett és hosszú távon is fenntartható térbeli rend kialakulását, illetve megtartását. Ezért lényeges a tervek tartalma és a tervhierarchiában az alacsonyabb szinten lévő tervek számára történő előírások megfogalmazása és azok betartatása. Röviden végigszáguldanék ezen a tervhierarchián.

A mi szakterületünkön a tervhierarchia csúcsán az országos területrendezési terv áll. Ennek két nagyon meghatározó eleme van. Az egyik az országos szerkezeti terv, amelyben meg kell határozni, és ábrázolni kell a vízgazdálkodási létesítmények térbeli rendjét, az országos jelentőségű tározókat, a megvalósuló árvízi tározókat és új vízi létesítményeket. Ezeknek az elhelyezésére vonatkozóan tartalmaz előírásokat a térségi szerkezeti terv, és azt is előírja, hogy ezeket az elemeket a kiemelt térségi és a megyei tervekben fel kell tüntetni – ezek a tervhierarchia alacsonyabb fokán lévő tervek -, sőt a települések tervében is figyelembe kell venni, ott már egyre pontosabb határokkal.

Az országos területrendezési terv másik nagy eleme a térségi övezetek lehatárolása. Három térségi övezet foglalkozik a vízgazdálkodási létesítményekkel, és akkor itt szeretnék utalni arra a komplexitásra, amit Kling úr már jelzett, hogy a mi esetünkben az árvíz, a belvíz és a mezőgazdasági hasznosítással kapcsolatos intézkedések nem választhatóak el egymástól, tehát mi a tervek jellegéből adódóan ezt komplexen kezeljük. A három övezet, amely lényeges ebben a vonatkozásban, az a rendszeresen belvízjárta terület, a nagyvízi meder és a vízi erózióknak kitett területek. A legfontosabb intézkedéseket és előírásokat említeném meg csak mindhárom övezet esetében. A rendszeresen belvízjárta terület esetében azt írja elő a törvény, hogy a településrendezési eszközök készítése során – itt a koncepciókról és a rendezési tervekről is szó van – belvízrendezési munkarészt kell előkészíteni és készíteni, és az övezet területén beépítésre szánt terület csak kivételesen helyezhető el. A nagyvízi meder övezetére azt írja elő a törvény, hogy beépítésre szánt terület ezeken a területeken nem jelölhető ki. A vízi erózióknak kitett terület övezetére pedig azt írja elő, hogy csak olyan területfelhasználást lehet előírni, amely a vízi erózió mértékét csökkenti. Természetesen minden övezetünk és minden térségi területfelhasználási elemünk a vízügyi ágazat adatszolgáltatására épül – erre még majd szeretnék visszatérni.

A mi jogszabályaink következő nagy eleme – röviden mondom – a tartalmi követelményekről szóló 218/2009-es kormányrendelet, amely a 7. számú mellékletében meghatározza, milyen munkarészeket kell készíteni a területfejlesztési koncepciók, területfejlesztési programok és a területrendezési tervek megalapozására, itt vannak kötelező és nem kötelező szakági munkarészek, de a vízgazdálkodásra és a vízkárelhárításra vonatkozó munkarészt el kell készíteni. És van még egy nagyon fontos előírás: hogy az országos jelentőségű tározókon kívül – ezek az 1 millió köbmétert meghaladó és az 1 millió köbméter közötti tározók – kisebb tározókat is fel lehet tüntetni a kiemelt térségi és a megyei tervekben.

Ha a területrendezési terveket tekintjük, azt látjuk, hogy zömében a prevenció az, ami meghatározza ezeknek a terveknek a filozófiáját. Van javaslatunk azonban ezzel kapcsolatban is: minden ágazati koncepció – ez nem csak a vízügyre vonatkozik – esetében, amelynek területi vetülete van, fokozottan merül fel az az igény, hogy az országos tervben, illetve a kiemelt térségi és a megyei tervekben ezeknek a koncepcióknak, elképzeléseknek a térbeli vetületét ábrázoljuk. Ennek az alapja az adatszolgáltatás, a pontos és mindenre kiterjedő adatszolgáltatás. A mi tevékenységünket alapjaiban meghatározó területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény 9. §-a előírja, hogy a minisztereknek részt kell venniük ezeknek a terveknek a készítésében, és számunkra azért úgy tűnik, hogy ez az adatszolgáltatás – noha itt állami adatokról van szó – mintha akadozna, bár költségvetésből készült adatokról van szó, és ezeknek az újbóli és újbóli felhasználására újból és újból pénzt kérnek a tervezőktől, ami hihetetlen módon megdrágítja ezeknek a tervek a készítését.

A következő nagy csoport a tervezési rendszerünkben a településrendezési tervek nagy csoportja. Erre vonatkozóan két jogszabály van: az építésügyi törvény és az országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendelet. Röviden csak annyit, hogy az építésügyi törvény előírja, hogy a településrendezés során figyelembe kell venni a népesség biztonságának az általános követelményeit, a honvédelem, a nemzetbiztonság és a katasztrófavédelem érdekeit is, valamint előírja, hogy az ár- és belvízvédelem létesítményeit a

termőfölddel és a területekkel való takarékos bánás érdekében különböző követelményeknek megfelelően kell ábrázolni és kijelölni, illetve hogy a települések közigazgatási területére hulló felszíni csapadékvíz összegyűjtését és helyben tartását, szakszerű, ártalommentes elvezetését és kezelését biztosítani kell – itt már a kezeléstről is szó van -, és természetesen fel kell tüntetni az árvíz-, a belvív- és az erózióveszélyes, csúszásveszélyes területeket.

Az OTÉK rendelkezései megint csak az alátámasztó munkarészekről szólnak, hogy hogyan kell ezekkel a létesítményekkel, egyáltalán az állapottal és a létesítmények elhelyezésével kapcsolatos munkarészeket megalapozni, milyen egyéb szakági alátámasztó munkarészeket lehet még készíteni, és nagyon fontos az OTÉK 3. számú melléklete, amely a véleményezési eljárásban érdekelt államigazgatási szervek körét határozza meg. Erre majd még visszatérnék, mert hiszen itt van egy problémánk és egy javaslatunk is az állapot jobbítása érdekében, sőt akkor egyből rátérnék a javaslatokra. Lehet még javítani ezen a helyzeten úgy is, hogyha már a településfejlesztési koncepció készítésénél – tehát itt a területfejlesztési koncepcióról van szó, itt még nincsenek tervek, pusztán célok - a célok és a költségvetési vonzatok hangsúlyosabban, az eddiginél hangsúlyosabban foglalkoznak ezekkel a veszélyekkel és a veszélyek elhárításához szükséges eszközökkel. Az Étv. 17. §-ában van egy utalás arra nézve, és ezt lehetne kibővíteni azzal, hogy az ár- és belvívveszély által veszélyeztetett területeken elhelyezkedő építmények, mert azért vannak ilyen építmények, még hogyha ezek nem is lakó- és - úgy reméljük, a jövőben - nem is üdülőlétesítmények, tehát ezekre az építményekre vonatkozóan részletes építési előírásokat határoznánk meg, meghatározva a földszinti padlószint magasságát, az épületek lábra állítását, esetleg az építési anyagokat. Ehhez az szükséges, hogy ezek az ár- és belvív által veszélyeztetett területek pontosan le legyenek határolva, és a várható árvízi szintek is pontosan legyenek meghatározva.

Itt is utalnék arra, hogy szükséges erősíteni az adatszolgáltatást és a véleményezési eljárásban aktívan részt vevő államigazgatási szervek körét. Itt van egy nagy problémánk. 2006-ban a vízügyi ágazat hatósági és igazgatási feladatait szétválasztó kormányrendelet megosztott a hatás- és feladatköröket az igazgatóságok és a felügyelőségek között. Ez a hatásköri rendezés nem lett végigvezetve valamennyi magyar joganyagban, így az OTÉK 3. §-ában a mai napig a felügyelőség szerepel mint egyeztető fél; Kling úr már jelezte felénk, hogy az OTÉK következő módosításakor fel kell cserélni az igazgatóságra. És van egy negyedik intézkedési lehetőség, jelesül az, hogy az önkormányzatok törvényességi ellenőrzése során nagyobb figyelmet lehetne fordítani arra, hogy vajon a jogszabályi követelményeknek megfelelő településrendezési eszközök születtek-e.

A vízügyért felelős minisztérium koordinálásában jelenleg folyó tervezésben a területrendezésért és építésügyért felelős miniszter részt vesz. Itt a vízgazdálkodásról szóló törvényben is a vizek többletéből eredő kockázattal érintett területek meghatározásáról és a veszély- és kockázati térképek, valamint kockázatkezelési tervek készítéséről, tartalmáról szóló kormányrendelettről van szó. A vízügyi ágazat készül egy új belvívreformra, és ennek érdekében a kormány az elmúlt hónapban tárgyalta a 2010-ben kialakult és a 2011-ben várható belvívhelyzetről és a szükséges intézkedésekről szóló előterjesztést, amely számunkra két ponton határoz meg feladatokat, és a kormányhatározat 3. számú mellékletét kell itt még megemlíteni, ahol 395 olyan települést határoztak meg, ahol a jelentés szerint belvívvédelmi beavatkozások szükségesek. Ez a belvívreform fokozottan utal arra, hogy itt szükségtározók kijelölésére szükség van, hiszen ezeket a belviveket valahol el kell helyezni, amikor magas az árvízszint, akkor nem is biztos, hogy ez a folyókban történik, tehát a szükségtározókra szükség lenne, viszont ezeknek a kijelölése a településrendezési tervben ma még nem megoldott. Itt az egyik feladat, a 12-es számunkra előírta, hogy azonnal meg kell kedvezni a területrendezési és településrendezési tervek vízgazdálkodási és vízrendezési célú felülvizsgálatát. Miután a felmérés és az intézkedési terv meghatározott határideje – ez az 1.3.

pont – 2011. március 31-e, tisztelettel mi ezt még megváránk, és akkor utána kiderül, hogy a 395 település közül ténylegesen hánynak a tervét kell meghatározni, ugyanis, jelezném, ennek nagyon komoly költségvetési vonzatai vannak. 12 olyan megyénk van, amelynek a tervét felül kellene vizsgáltatni - jó, ezeknek a tervezése épp most folyik, tehát ha utolérjük őket, akkor ez olcsóbb -, ez megyénként 2 millió forintot jelent, és onnantól kezdve a 395 településnek, ha csak kivágtat jellegű módosítására van szükség, az darabonként 5 millió, ami 20 millió híján 2 milliárd forintot jelentene. Tehát nagyon lényeges, hogy mely településeknél akarunk településrendezési tervet módosítani.

Jelezném, hogy előkészítettük azt, ha ez az eset előáll, és a terveinkre vonatkozó gyorsítási intézkedéseket már a tavalyi évben beépítettük a terveinkbe. A megyei tervek esetében megpróbálunk egy területrendezési hatósági eljárással gyorsítani a renden, jelesen ebben lehetőséget adunk a térségi jelentőségű létesítmények tervbe illesztésére; ebben az esetben nem a tervet kell... *(Jelzésre:)* Bocsánat, mindjárt vége. ...Nem az egész tervet kell ekkor módosítani. A másik esetben pedig, a településrendezési tervek módosításánál a 9/B §-sal biztosítottuk, hogy szakvéleményre alapozottan – ez nyilván a vízügytől származik majd -, egyszerűsített véleményezési eljárásban, ahol úgy történik a véleményezés, hogy meghívják az ágazatokat, megkapják a terveket, a meghívó és az egyeztetési időszak között van lehetőségük a tanulmányozásra, az egyeztetési tárgyaláson nyilatkozniuk kell az elfogadásról, utána az önkormányzat jóváhagyja, és azonnal hatályba léptethetők ezek a településrendezési tervek. Jelzem, hogy ezt egy katasztrófa helyzet esetében kipróbáltuk, és a szokásos fél év helyett öt hét alatt sikerült módosítani a településrendezési tervet.

Köszönöm a figyelmüket.

ELNÖK: Köszönjük szépen a tájékoztatót. Még Kling úr kért szót két percre. Összességében arra szeretném azért kérni az előadókat, hogy minél inkább a konkrétumok felé mozduljunk el. Egy válsághelyzet van, egy belvízi válsághelyzet van, ahol sürgős intézkedésekre van szükség. És a helyzet az, hogy nemcsak vízügyileg van válsághelyzet, nemcsak azért van válsághelyzet, mert sok a víz az országban, vagy mert nem jól kezeljük ezt a sok vizet az országban, hanem bizonyos értelemben költségvetési válsághelyzet is van – erre Kling úr már utalt az előadásában -, mert gyakorlatilag se a vízgazdálkodási társulatok, se a vízügy nem jut hozzá azokhoz a forrásokhoz, amelyekre szükség volna ahhoz, hogy a rájuk nehezedő feladatot megfelelő szinten el tudják látni. Évek óta nem jutnak hozzá, tehát ez a probléma nem most kezdődött, de nem változott az elmúlt időszakban sem, tehát a 2011-es költségvetésben ugyancsak nem szerepelnek erre kielégítő összegek, sőt több területen inkább csökkentek a vízügy rendelkezésére álló források, például hatósági szinten mindenképpen. Az, ami új forrás, az a 4,6 milliárd forint, ami megjelent, az csak a hozzájárulás kiváltása állami támogatással. Tehát egy nagyon kemény helyzetben vagyunk benne, és ebben a kemény helyzetben, azt gondolom, tényleg sürgősen konszenzusra kell jutni, hogy hogyan lehet teljesíteni a rövid távú feladatokat, és hogyan lehet hosszú távon a megoldás irányába hatni.

Mindenesetre köszönjük a főosztályvezető-helyettes asszony tájékoztatását. Azt gondolom, a területrendezési terv mindenképpen egy lényegi és nagyon fontos pontja ennek a hosszú távú megoldásnak, hogy tényleg ne terjeszkedjenek a települések azokon a területeken, ahol nem lenne szabad terjeszkedniük. A bizottság tagjai azonban, azt gondolom, arra kíváncsiak, hogy ebben a helyzetben mit lehet, és mit kell tenni rövid távon a helyzet megoldása érdekében.

Akkor még két percre megadnám a szót Kling úrnak, mielőtt Bodnár Gáspár beszámol a területi szervek munkájáról.

DR. KLING ISTVÁN helyettes államtitkár (Vidékfejlesztési Minisztérium): Ígérem, hogy kevesebb is lesz. 12 pontban szedtük össze annak idején, január 12-én azt a feladatsort, amelyet a vízügyi ágazat úgy ítélt meg, hogy fontos, ebből említett a főosztályvezető-helyettes asszony egyet. Azzal kell visszamennünk a kormány elé, hogy vizsgáljuk felül ezt a 12 pontot, a jelentésünk 12 pontját, és konkretizáljuk a benne szereplőket, és arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy a konkretizálás abban a tekintetben, amit ön említett, azaz hogy a települések csapadékvíz-elvezetési nemzeti programját el kell készíteni ez év közepéig, az árvízi kockázati térképezést el kell végezni, ez jól halad, és az ennek a kihirdetésére vonatkozó felhatalmazó rendelkezést beletettük az említett törvénymódosítási csomagunkba is. A belvízreform követelményeit pedig szintén tudatni fogjuk, ahhoz, hogy a területi és a településrendezési tervek felülvizsgálata meg tudjon történni, de természetesen úgy gondolom, hogy összehangoltan és nem pénzkidobás jelleggel kell a dolgot csinálni; összehangoltan, és ezért ha ezek a vízügyi szolgálatnál rendelkezésre állnak, bár vannak itt prioritások, az ezt követő egy éven belül lenne célszerű ezeket a terveket, az egészet kompletten felülvizsgálni, hiszen a kapkodásban lehet, hogy nagyobb pénzkidobás lesz, mint amit így el tudunk érni. Köszönöm szépen, ennyit szerettem volna még elmondani. *(Közbeszólások.)*

ELNÖK: Képviselőtársaim jelezték, hogy ha ezek közül a prioritások közül, amelyeket említett, egy néhányat a bizottság megismerhetne, az nagyon hasznos lenne.

DR. KLING ISTVÁN helyettes államtitkár (Vidékfejlesztési Minisztérium): Amit a jelentésben szerepeltettünk, az az, hogy azonnali preventív műszaki beavatkozásokat tartalmazó felmérést készítettünk, és ezt folyamatosan aktualizálni kell, tehát ezt a társulat, a vízügy, az önkormányzat. Folyamatosan felül kell vizsgálni a műszakilag indokolt és a vízügyi szervek által elrendelhető preventív beavatkozások sorrendjét, ha ezt felmértük. A hatékonyság, a hatásosság elvére alapozva el kell készíteni a preventív feladatok finanszírozási tervét – erre szintén utaltam, hogy van egy időszak, amely alatt meg lehet csinálni, vagy egy pénzeszköz, és van egy kapacitás. Biztosítani kell az ár- és belvízvédekezésben a fenntartási feladatok ellátásában történő közel tízezer fős közfoglalkoztatást a vízügyi szolgálatnál – kollégám majd jelenteni fogja, hogy ez a legnagyobb foglalkoztatás a Felső-Tisza vidéken van. Az eredményes védekezés érdekében folyamatosan biztosítani kell a védekezési költségek fedezetét. El kell rendelni a kialakult belvízhelyzet távérzékeléssel történő rögzítését, a jelenlegi helyzet kezelésének dokumentálásához, és a vízügyi szolgálat ár- és belvízveszély-kockázatkezelési térképezéséhez ezt fel kell használni. Fel kell oldani a védekezési fedezet terhére történő beszerzési tilalmat, hiszen csak fenntartási munkákra lehet ekkor költeni, viszont itt vannak olyan szükséges gyártási és beszerzési kapacitások, főképpen a belvízszivattyúzás esetében, amelynek kapcsán szeretnék feloldani ezt a beszerzési tilalmat, ez van benne. Meg kell szervezni a belvízátemelők működéséhez szükséges gépkezelői létszám rendelkezésre állását. Például a vízügyi szervezet tartalékai kimerültek e tekintetben, ezeken is dolgoznak a kollégáink. Azonnali hatállyal meg kell teremteni minden feltételt a belvízreform elkészítésének szakmai megalapozásához. Ez a belvízreform elindult folyamat, ez a KEOP-ból finanszírozható, tehát a pályázatot azonnal elő kell készíteni, be kell nyújtani. Azonnal meg kell kezdeni az érintett települések területi, településrendezési tervének vízgazdálkodási, vízrendezési célú felülvizsgálatát – erre utaltam én, hogy ez itt egy nagy elánnal készült pont volt, amelyet átgondolni mindenképpen szükséges az előbbieik szerint, amennyiben a belvíz-elvezetési nemzeti programnak, a kockázati térképezésnek és a belvízreformnak már eredményei mutatkoznak, azt kell akkor beépíteni. És el kell készíteni a vízkár-elhárítás, ár- és belvízvédelem, aszály, vízminőség új átfogó rendezési tervét, a szükséges intézkedéssor

elkészítése a Vidékfejlesztési Minisztérium feladata, az intézkedési terv elkészítésének határideje 2011. március 31-e. És jelezni szeretném, hogy ehhez kapcsolódik az, hogy ez év végéig el kell készülnünk az egész vízgazdálkodás szabályozásának, a vízgazdálkodási törvénynek, a társulati törvénynek és a Vásárhelyi-törvénynek a teljes koncepcionális felülvizsgálatával, hogy az hosszabb távon szolgálja a vízgazdálkodás és a..., nem a vízgazdálkodás érdekeit, hanem inkább a vízgazdálkodás feladatai kellően legyenek szabályozva, hogy hatékonyan tudja a társadalom számára végezni a feladatait.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Azt javaslom, hogy akkor menjünk tovább Bodnár úr beszámolójával a konkrét területi munkáról. Ahogy nézem, rengeteg kérdés merült fel, úgyhogy a végén, azt hiszem, egy komoly vitának nézünk elébe. Akkor kérem Bodnár urat, hogy tájékoztasson a Felső-Tisza-vidéki kövizek munkájáról belvíz ügyben.

Tájékoztató az országos és területi vízgazdálkodási közfeladatok összehangolásáról egy adott igazgatóság példáján

Bodnár Gáspár Tibor (Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság) tájékoztatója

BODNÁR GÁSPÁR TIBOR igazgató (Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Én Nyíregyházáról jöttem, és hazánk legkeletibb szegletének, a Felső-Tisza vidéknek a belvízi helyzetéről teszem meg a jelentésemet – ha tovább tudunk lépni a vetítéssel. Az Alföld legbelvív-veszélyeztetettebb területei találhatóak a mi területünkön, az ábrán piros színnel látható a terület. Olyan speciális helyzetben lévő terület van itt, mint például Felső-Szabolcs, ahonnan a belvizeket csak szivattyúval tudjuk a Tiszába emelni, tehát gravitációs kivezetési lehetőség nincs. Szivattyútelepeink 2009 karácsonya óta megállás nélkül, éjjel-nappal dolgoznak ezen a területen. A Tisza-Szamos közén az a probléma, hogy nincs szivattyúnk, tehát amíg a tiszai, szamosi árhullámok tartanak, addig a belvizet a területen kell elhelyeznünk, visszatartanunk, úgy, hogy lakott területeket ne veszélyeztessen. A csapadékterhelés is jelentős volt a területünkön. Be szerettem volna mutatni, hogy míg 2009-ben olyan problémáink voltak, hogy egyes hónapokban vízszegénység uralkodott, nem esett egyetlenegy milliméter eső sem néhány állomáson, addig 2010-ben ezer milliméter körül volt a csapadékátlag, és a Nyírségben, Nyírbátor térségében 1363 milliméter volt, ami 28 átlagos hónap csapadékának felel meg ebben a térségben. Ez okozta azt a súlyos helyzetet a Nyírségben, hogy belterületek sora, lakott területek és lakóházak is víz alá kerültek jó néhány településen. ...Továbbra sem látjuk az ábrákat. Elnök úr, várjunk, vagy folytassam.

ELNÖK: Kérem, hogy folytassa.

BODNÁR GÁSPÁR TIBOR igazgató (Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság): Folytatnám. A talajvízproblémát is szeretném kiemelni. Nagyon magas a talaj víztelítettsége, 85 százalékos az ilyenkor szokásos 44 százalékkal szemben, és ami még szörnyűbb - és sajnos nem látjuk a tendenciát -, hogy ez emelkedik, a talajvizek szintje folyamatosan emelkedik. Ez azt jelenti, hogy a befogadóképesség miatt, amire számíthatnánk - hiszen ebben az időszakban a talajvizek normális esetben csökkenni szoktak, most emelkednek, és nagyon magas szinten vannak -, tavasszal, ha elindul a hóolvadás, a csapadék, igen súlyos helyzet lesz. Ennek a talajrétegnek a befogadóképességére sajnos nem számíthatunk – most már látszik a képen is. Továbbmehetünk. (A tájékoztatót a továbbiakban

vetítés kíséri.) A talajvizek helyenként nagyon veszélyesen megközelítették a terepszintet, néhány konkrét település konkrét talajvízkút-adatai szemléltetik ezt.

A várható helyzetről: úgy gondoljuk, hogy súlyos, nagy belvíz várható, ami az 1999. évihez lehet hasonló, ami itt a mi térségünkben 100 ezer hektár körüli elöntött területet jelentett. És nemcsak a műveléssel, a mezőgazdasági műveléssel lesz gond, hanem nagyon súlyos belterületi problémákkal is szembe kell néznünk. Jelentős belvizek voltak korábban is a mi térségünkben és hazánkban, ezeket mutatom be. Kiemelkedik a 2010-es téli, ilyen időszakban ilyen nagyságú belvízelöntéssel nem találkoztunk még soha, amióta erre vonatkozóan feljegyzései vannak az igazgatóságunknak.

Milyen védelmi intézkedéseket tettünk meg november óta? Folyamatosan egyeztetjük a vízgazdálkodási társulatokkal a munkálatokat. A képen látszik, hogy hol végzett a vízügyi igazgatóság és hol végeztek a társulatok preventív vagy azonnali védelmi, kotrási munkálatokat. Az első célunk, a legfontosabb célunk ebben az időszakban az volt, hogy a lakott területeket, a belterületeket mentesítsük, és a jövőben is ez lesz, amikor elindul a tavaszi belvízképződés. Utána lehet majd csak a mezőgazdasági területek mentesítésével foglalkozni.

2010 decemberében igen súlyos helyzet volt a térségünkben, azért, mert a Tiszán minden idők harmadik legnagyobb árhulláma vonult le, ettől nagyobb csak a 2001-es, gátszakadós árvíz és a '98-as árvíz volt. Ez rendkívüli módon terhelte a belvízrendszereket, fakadóvizek, szivárgó vizek jelentkeztek. De már a februárra azt mondhatom, hogy az összehangolt munkának és a kedvező időjárásnak, a fagyoknak és a csapadékszegény elmúlt heteknek, napoknak köszönhetően a készültségi szinteket több helyen csökkenteni tudtuk, de a munkálatokat nem hagytuk abba. Folyamatos az egyeztetés az önkormányzatokkal és a társulatokkal a preventív munkák végzése érdekében.

A következő képen azt láthatjuk, hogy milyen óriási hosszban kell ezeket a csatornákat működtetnünk a térségünkben. Ezer kilométernél több a vízügyi kezelésű csatorna, és látjuk, hogy igen komoly a társulati és az önkormányzati kezelésű csatornák hossza is éppen a kiemelt belvív-veszélyeztetettség miatt.

Milyen feladatai vannak az önkormányzatoknak és a társulatoknak? Mindenképpen szeretném kiemelni azt, hogy elértük a térségben, hogy az önkormányzatok döntő része rendelkezik védelmi tervvel, tehát tudják, hogy hol, milyen módon kell adott esetben beavatkozni, hova kell a vizet elvezetni. Mindenütt megtartottuk a védmű-felülvizsgálatokat, nemcsak a vízügyi igazgatóság által kezelt műveken, hanem az önkormányzatoknál is, ezeknek a felülvizsgálatoknak az alapján megy a munka végrehajtása. És nagyon fontos, hogy vízügyi szakembereket biztosítottunk minden önkormányzati védekezéshez, mert eszközben is sok gond van az önkormányzatoknál, de a szaktudás az, ami igencsak hiányzik.

A következő képen látjuk, hogy az igazgatóságunk területén 95 településen voltak súlyos belvízproblémák az elmúlt időszakban - mindenütt jelen voltak a vízügyi szakemberek. De ettől súlyosabb helyzet is lehet, tehát felmértük a szakemberállományunkat. Felvettük a kapcsolatot a Mérnök Kamarával, és minden vízhez értő megyei mérnöknek megvan a beosztása, hogy ha olyan súlyos lesz a helyzet, melyik településen és hol fogja irányítani a védelmi munkálatokat, mert sajnos a vízügyi igazgatóság szakemberlétszáma az elmúlt időszakban jelentősen lecsökkent.

Milyen munkálatokat végeztek a belterületeken? Kotrást, szivattyúzást, vésztározást, és nagyon sok helyen új csatornákat kellett építeni, mert olyan helyzetbe kerültek lakott területek, hogy azonnal és gyors beavatkozásokra volt szükség. Több helyen gondot jelent a belterületen, hogy a csatornák melletti parti sávot gyakorlatilag nem hagyják szabadon, nem lehet megközelíteni, nagyon kellemetlen körülmények között kell a munkát végezni.

Az önkormányzatok védekezéséhez szakmai segítséget adtunk, mobilszivattyúkat, több mint 40 ezer homokzsákot, homokot, fáklyát és minden olyan egyéb technikai eszközt

biztosítottunk, amire a sikeres védekezéshez szükség van. Ennek ellenére, látjuk, 1500 lakóház kimondottan veszélyben van a térségben, és sajnos a vályogházak egyre-másra dőlnek össze, hiszen nem bírják ezt a vízterhelést.

Szeretnék mutatni néhány képet a külterületek állapotáról. Így nézett ki a környék decemberben, ehhez képest most már valamelyest javult a helyzet. És néhány belterületi képet is mutatnék a végekről, Császló, Jánkmajtis, Csegöld, Szamossályi települések belterületéről.

Szeretném tájékoztatni a bizottságot, hogy egy nagyon komoly, összehangolt vízügyi közmunkaprogramot indítottunk el január 17-én a térségünkben 2250 fővel. A vízügyi igazgatóság és a térségben lévő nyolc vízgazdálkodási társulattal közösen, összehangolt közmunka fog folyni 11,5 hónapon keresztül a térségünkben. Sok olyan feladat van, amit csak kézzel lehet elvégezni. Mi egyébként Nyíregyházán 1996 óta folyamatosan foglalkoztatjuk a közmunkásokat, de ilyen kiszámítható és tervezhető program, mint amilyen az idén indult, még soha nem volt. Abban bízunk, hogy ez a jövőben is így lesz, mert sokkal egyszerűbb, ha időben elkezdjük a munkálatokat, és ha az emberek is tudják, hogy jöhetnek dolgozni, hiszen a munkanélküliség a mi térségünkben sajnos igen nagy probléma.

A közfoglalkoztatásról láthatunk néhány képet a következő dián. Ez az egyik veszélyeztetett terület, Fehérgyarmat határában kezdték el az elhanyagolt csatornáknak a tisztítását, ami korábban sajnos nem történt meg, de reméljük, hogy még időben sorra került.

Még egy képet szeretnék mutatni az országos irányításról. Ennek az a lényege, hogy az országos vízügyi irányító törzsnél futnak össze az információk, ők koordinálják az országos erőforrásokat, akár szakemberről, akár gépről, eszközről van szó - mi például szivattyúkkal segítjük a szolnoki és a bajai vízügyi igazgatóság védelmi munkáit is. És mindenképpen fontos az, hogy a területi munka pedig úgy zajlik, hogy a vízügyi igazgatóságokhoz futnak be az információk az önkormányzatoktól, a vízgazdálkodási társulatoktól egy szakembergárda ellenőrzi ezeket az igényeket, úgy terjesztjük az OMIT elé, és jóváhagyás után kerülnek elvégzésre ezek a munkák.

Az utolsó dián azt szeretném bemutatni, hogy szintén meghatároztuk, milyen feladatok elvégzésére van szükség a térségünkben, ezt Nyíregyházán bemutattuk a védelmi bizottságnak, és a védelmi bizottság ezeknek a végrehajtását elrendelte. Minden érintett szervezettel tartjuk a kapcsolatot, közös hírlevelet adtunk ki, amit elküldtünk az önkormányzatoknak, a gazdálkodóknak, rögzítettük a szükséges tennivalókat. Én úgy gondolom, hogy a mi térségünkben ma már mindenki érzi, hogy súlyos a helyzet, és mindenki meg fogja tenni a még hátralévő időszakban azt, amit a nagy károk elkerülése érdekében meg kell tenni. Egyébként a mezőgazdaság helyzetét rendkívül súlyosnak látjuk a térségünkben. Nemhogy a tavaszi művelést nem fogják tudni elkezdni, hanem nagyon nagy gondok vannak azzal is, hogy a betakarítás sem fejeződött be, például a kukoricák még nagyon sok helyen kinn vannak a vízzel elöntött területen, tehát valóban súlyos a helyzet. Én azt ígérhetem, hogy mi mindent meg fogunk tenni, hogy a károk a lehető legkisebbek legyenek. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Azt szeretném kérni, hogy ezeket a bemutatókat e-mailes formában jutassák el a bizottsági titkárságra, hogy azokat a bizottság honlapján nyilvánosságra tudjuk hozni és elérhetővé tudjuk tenni. És akkor Fehér Ferenc urat kérem, hogy utolsóként foglalja össze röviden a vízgazdálkodási társulatok által végzett munkát és az álláspontját a belvízi helyzetről.

Tájékoztató a terület vízgazdálkodási társulatok feladatairól és lehetőségeiről napjainkban

Fehér Ferenc (Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége)

FEHÉR FERENC ügyvezető elnök (Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt bizottsági Tagok! Hadd kezdjem azzal, amire az államtitkár úr már utalt, hogy az én feladatom az, hogy néhány szót arról szóljak, hogy ezeknek a területi vízgazdálkodási létesítményeknek milyen a struktúrája, mert ez közelebb visz ahhoz, hogy megértsük, milyen feladatok vannak a területen, és melyeket lehet jól, gyorsan elvégezni, s melyek azok a feladatok, amelyeket sajnos nem.

Én nem szerettem volna a bizottságot nagyon sok ábrával, illetve adattal terhelni, ennek ellenére néhány adatot kénytelen vagyok elmondani. Ezek közé tartozik ez az ábra, amely, látom, minden bizottsági tag előtt ott van, és amely arról szól, hogy a vonalas létesítményeknek milyen tulajdonosi és üzemeltetői struktúrája van. Ha megnézzük, hogy a körülbelül 100 ezer kilométer területi vízgazdálkodási vonalas létesítmény milyen tulajdonosi szerkezetű ma Magyarországon, akkor azt látjuk, hogy az állam tulajdonában 37 ezer kilométer van ezekből a létesítményekből, önkormányzati tulajdonban 59 ezer kilométer van, és magántulajdonban is van 4 ezer kilométer, ami nyilván abból adódik, hogy a földkimérések során sajnos nagyon sok helyen belemérték a magántulajdonba az árkokat, csatornákat, ennek hatására jött létre ez a magántulajdon, néhány helyen egyébként még mondjuk tulajdonosi rendeltetésük is van.

Ami az üzemeltetőket illeti, 12 ezer kilométer állami művet az állam maga üzemeltet a környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok révén, 38 ezer kilométer olyan mű van, ezek közcélú művek, amelyeket vízitársulatok üzemeltetnek, és sajnos 50 ezer olyan önkormányzati mű van, amit senki, ezek a harmadlagos művek. Ha üzemeltetői szempontból nézzük, akkor az állami művek azok a fő művek, amelyek vízügyi igazgatósági kezelésben vannak, közcélú műveknek nevezzük azokat, amelyeket vízitársulatok üzemeltetnek, és a harmadlagos művek, az önkormányzati tulajdonban lévő művek húsz éve gazdátlanok, ezek meglehetősen rossz állapotban vannak. A jelenlegi súlyos belvízhelyzet egyik oka megítélésünk szerint az, hogy ezek a művek nem gyűjtik kellően össze a vizet a mezőgazdasági területekről, a mezőgazdasági területek víztelenítése ezek nélkül a művek nélkül borzasztóan nehezen oldható meg. Jelenleg a társulati művek azok, amelyek a mezőgazdasági területekről valamilyen szinten össze tudják szedni a vizet; nyilván ezek nélkül a művek nélkül lényegesen kisebb hatékonysággal, mint amilyen hatékonysággal lehetne, hogyha ezek a művek jó állapotban lennének.

Néhány szó arról, hogy az aktuális védekezéssel hogy állunk. Hadd adjak egy nagyon rövid szakmai adalékot ahhoz, hogy hogyan láttuk mi ennek a helyzetnek a kialakulását, ami látható volt már a nyár végén, tavaly nyár végén, ősz elején. Nagyon ritkán fordul elő az a hidrológiai helyzet, hogy augusztusról szeptemberre a talajvízszint emelkedjen. Volt már szó arról, hogy országosan milyen nagy mennyiségű csapadék volt az elmúlt évben vagy az elmúlt időszakban, azt lehet mondani, és ennek hatására a talajvízszint emelkedése, a talaj telítettsége már ősszel előre jelezte, hogy nagyon kritikus helyzet lesz. Meg tudom erősíteni a kollégák azon véleményét, hogy decemberben, januárban ilyen kritikus belvízhelyzet még sosem volt.

Tulajdonképpen már az egész elmúlt év arról szól vízitársulati szinten, hogy a belvíz ellen védekeztek a társulatok. Ehhez hozzákapcsolódott a nagy csapadékoknál a bizonyos egyéb helyeken kialakult kritikus helyzet elleni védekezés és fellépés is. 2010-ben 40 vízitársulat vett részt folyamatosan a védekezésben, és a kritikus helyeken: a Tisza-Maros és a Körös vidéke, Felső-Szabolcs, amiről volt szó, a Bodroghöz, Sárrét, a Nagykunság, a Jászság és a dél-balatoni rész – az államtitkár úr jelezte, hogy a Balaton magas vízszintje

elsősorban a déli parton jelent problémákat -, ezeken a helyeken folyamatos védekezés volt. Volt olyan társulat, amely gyakorlatilag egész éven át fokozatban volt és védekezett, de a kevésbé kritikus helyeken is 200-250 napot védekeztek a vízitársulatok, tehát igen jelentős munka folyt itt.

A víztározási kapacitást az jellemzi, hogy 240, nyilván kisebb kapacitású szivattyútelepet üzemeltetnek a vízitársulatok, mint ami az állami vízügyi szolgálat kezében van, azonban ezzel is naponta 6 millió köbméter vizet lehet átemelni, és ennek megfelelően csak százmillió köbméterekben tudjuk kifejezni azt a vízmennyiséget, amit a vízitársulatok az elmúlt évben átemeltek, ez a mennyiség egész pontosan megközelíti az 500 millió köbmétert. Nyilvánvaló, hogy ennek a költsége is meglehetősen jelentős volt sajnos: az elmúlt évben a vízitársulati védekezés nagyságrendileg 2,1 milliárd forintot tett ki, amiből az állam 1,9 milliárddal kellene hogy részesüljön. Ezek a kifizetések elég folyamatosan megtörténtek, de itt vannak még kifizetési problémák. A vízitársulatoknak még tavaly rendelkezésre állt saját forrás, 200 millió forintot költöttek saját forrásból a védekezésre.

Január óta folyamatos a védekezés, itt rendelkezésre állnak azok a védekezési adatok, amelyek a januári védekezést jellemzik. 35-40 társulat védekezik jelenleg is, és ez a bizonyos 6 millió köbméter/nap vízemelés folyamatosan történik, ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy 100 millió köbméter meghaladó átemelés volt lehetséges január első két dekádjában. Már rendelkezésre állnak a harmadik dekád adatai, tehát a január 31-ével zárult időszak adatai. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a védekezési költség már meghaladta a 800 millió forintot.

Amit mi tenni tudunk, az alapvetően a mezőgazdasági területek mentesítése érdekében az átemelés, a gravitációs elvezetés a vízügyi főművek irányába, és nyilvánvalóan olyan preventív beavatkozásokra is sor kell hogy kerüljön, amelyek a mentesítést segítik elő a vonalas létesítmények állapotának javítása érdekében.

A helyzet sajnos meglehetősen kritikus, meglehetősen kritikusnak érzékeljük ezt a helyzetet, és ez gyakorlatilag azt jelentheti, hogy a védekezés elhúzódhat, és folyamatos finanszírozási forrásokra lesz szükség ahhoz, hogy ezt a védekezési ütemet a vízitársulatok tartani tudják.

Ha a közcélú vízgazdálkodási feladatok költségeit általában áttekintjük – ehhez is adtam egy ábrát -, akkor azt látjuk, hogy ahogy említettem, nagyon jelentős probléma az, hogy a harmadlagos művek ilyen borzasztó rossz állapotban vannak. Ezeknek a rendezésére tehát minél hamarabb sor kell hogy kerüljön, annak érdekében, hogy valamennyi mezőgazdasági területhez hozzá lehessen férni egy kritikus helyzetben, és onnan a vizet el lehessen vezetni. Ez egy jelentős forrást igényelne. A Vidékfejlesztési Minisztérium szakemberei szerint ez körülbelül egy 16 milliárd forintos egyszeri rendbetételt jelentene, és utána ennek a folyamatos üzemeltetésére és fenntartására is forrásra lenne szükség.

A társulatok által üzemeltetett művek – itt akkor a 38 ezer kilométerre térek ki – folyamatos fenntartására és üzemeltetésére szintén a Vidékfejlesztési Minisztérium számításai szerint 13-14 milliárd forintra lenne szükség évente. De ha azt nézzük, hogy most a védekezésnél a legkritikusabb helyeken lévő művek jó állapotban tartásához milyen összegre lenne szükség, erre is 9 milliárd forintra lenne szükség. Ahogy már többször is elhangzott, és az elnök úr is említette, 4,6 áll rendelkezésre ezeknek a fenntartási, üzemeltetési feladatoknak az elvégzésére; ezt nyilván akkor lehet elvégezni, hogyha a belvízhelyzeten valamilyen módon túl vagyunk. Most a belvízhelyzetre koncentrálunk, de ez is egyfajta prevenciót jelent, ezeknek a műveknek a közcélú feladatokra történő felhasználása, hiszen a következő időszak kritikus helyzetei elé kellene valamilyen módon mennünk.

Nézzük meg akkor azt, hogy általában a közcélú vízgazdálkodási feladatok költségeinek milyen struktúrája van! Az 1999 és 2003 közötti időszakban az állam 4-5 milliárd forinttal járult hozzá ezekhez a költségekhez, és abban az időszakban az érdekeltek, a társulati tagok is körülbelül 2 milliárd forintot fizettek be. Azt lehet tehát mondani, hogy az

ezredfordulón 6-7 milliárd forint állt rendelkezésre ezekre a közcélú vízgazdálkodási feladatokra. 2004-től ez az állami finanszírozás gyakorlatilag megszűnt, az érdekeltek magukra maradtak, tehát csak érdekeltségi befizetés volt ezekre a feladatokra, és hiába nőtt ez az érdekeltségi befizetés 2009-re 4,6 milliárd forintra, ahogy említettem, minekutána a legszükségesebb feladatokhoz is 8-9 milliárd forintra lenne szükség, nyilvánvaló, hogy ebből a forrásból csak lényegesen kevesebb feladat ellátására volt lehetőség. Ez sajnos azzal is együtt járt, hogy a vízgazdálkodási társulatok elleni közhangulat megerősödött, hiszen azt érzékelték az érdekeltek, hogy befizettek egy csomó pénzt, és a művek mégsem kerülnek megfelelő állapotba, aminek az egyik objektív oka, úgy gondolom, az, hogy nem volt elegendő forrás valamennyi műnek a jó állapotba hozására. A másik oka az, hogy az érdekeltek alapvetően azt szeretnék, hogy az ő területük környezetében lévő harmadlagos művek kerüljenek jó állapotba, holott a társulatoknak döntően az állami művekhez kellett elvinniük ezeket a forrásokat.

Néhány szót arról, hogy a 2011-es struktúra hogy alakul. Nagyon örülünk, és nagyon köszönjük azt, hogy egy másfajta struktúra kezd kialakulni, és ebben már kezdenek látszani azok a források, amelyek a probléma megoldásához vezethetnek. Nem beszélek sokat most már erről a 4,6 milliárdról, mert erről elég sok szó volt, viszont én is hadd szóljak néhány szót arról a közmunkaprogramról, amelybe a víztársulatok is bekapcsolódtak. Bodnár kolléga elmondta azt, hogy náluk, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében az igazgatóság területén összességében mi van, nyilvánvalóan beszélt a társulatok által foglalkoztatott létszámról is, én azonban a víztársulatok által foglalkoztatottakat hadd emeljem ki országosan! Közel 3600 főt fognak a víztársulatok foglalkoztatni, a szerződéskötések, a munkaadások már elkezdődtek, illetve folyamatban vannak, és minekutána ez egy 4,8 milliárd körüli támogatással jár, és minekutána a társulatnak saját bevételi lehetősége nincsen, egy állam által történő kipótlás történik mintegy 550 millió forint értékben, ez azt jelenti, hogy 5,3 milliárdot meghaladó összeg áll rendelkezésre a közmunkás-foglalkoztatásra, és ezeket a közmunkásokat döntően a művek rendben tartásához, rendbe hozásához és nyilván ebben az időszakban a belvízi védekezéshez fogják a társulatok felhasználni, ez tehát gyakorlatilag egy pótlólagos forrás ennek a helyzetnek a rendezésére.

Nyilvánvaló az, hogy számos rekonstrukciós feladat is előttünk van. A társulatok számára az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program biztosított forrást ezekhez. A 2008-as pályázat során 3,3 milliárd forint támogatásra pályáztak a társulatok, ennek a felhasználása folyamatban van. Ennek a 2011-es üteme egy körülbelül 1,5 milliárdos támogatás lesz, tehát ez az ütem folytatódik. A 2009-ben beadott pályázatok kapcsán - ahol 3,8 milliárd forintra pályáztak a társulatok - a határozatok kiküldése van jelenleg folyamatban, és egyeztetünk a Vidékfejlesztési Minisztériummal és az ÚMVP irányító hatósággal arról is, hogy 2011-ben is indítanak ilyen pályázatokat, pont azért, mert kritikus a belvízhelyzet, és nyilvánvaló, hogy a művek rekonstrukciója, a szivattyútelepek elektrifikálása meglehetősen fontos dolog.

Végezetül hadd foglaljam össze néhány szóban azt, hogy mi hogy látjuk, melyek azok a legfontosabb feladatok, amelyek előttünk állnak. Nyilvánvaló, hogy az az összhang, amelyről itt a kollégák beszéltek, alapvetően fontos. A víztársulatok a minisztériumi átszervezés után egyértelműen a Vidékfejlesztési Minisztérium vízgazdálkodási helyettes államtitkárság alá tartoznak, és egy egységes szervezetbe tartoznak, ennek megfelelően ennek az összhangnak a biztosítása alapvetően a közcélú művek és az állami művek között, ezek üzemeltetése kapcsán szükséges. Ez így nyilvánvalóan meg tud valósulni, erről a kollégák elég részletesen beszéltek.

Nagyon fontos dolognak tartjuk a harmadlagos művek rendbe hozását és minél gyorsabb rendbe hozását, hiszen ez részben a gazdálkodók elégedettségét fogja jelenteni, részben azt, hogy ezekhez a mezőgazdasági területekhez lényegesen könnyebben és jobban hozzá fogunk tudni férni, hogyha baj van, és vízteleníteni kell ezeket a területeket. A közcélú

művek fenntartottsági állapotának javítására 4,6 milliárd, és hogyha majd lehetséges lesz, akkor további forrás szükséges, és nyilvánvalóan a közmunkaprogramot is döntően erre fogjuk felhasználni. A közcélú művek rekonstrukciójában fontos, amit az előbb említettem, hogy az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében a szükséges források álljanak rendelkezésre – úgy néz ki, hogy ez rendelkezésre fog állni, tehát e tekintetben tudunk előrelépni. Volt már szó itt a tározóépítési programról, a vízvisszatartásról, a vésztározásról, egyáltalán a belvizes ütem átalakításáról, ami a belvízreform keretében fog nyilván megvalósulni, ebben a társulatok nyilvánvalóan maximálisan részt vesznek, és már a közmunkaprogramról is számos említést tettem.

Mi azt szeretnénk, ha azt éreznék mindenki, hogy a vízgazdálkodási társulatok aktív részesei ennek a mai vízgazdálkodásnak, és azon vannak, hogy azokat a problémákat, amelyek előttünk állnak, igyekezzenek elhárítani. A vízgazdálkodási társulatok ebben az értelemben is bizonyítani szeretnék azt, hogy igenis lehet számítani rájuk kritikus helyzetben. Ez a munka meglehetősen nagy nyilvánosság előtt folyik, nemcsak úgy, hogy majd a környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok szakmailag felügyelni fogják azt a tevékenységet, amit például költségvetési forrásból végeznek a társulatok, hanem úgy is, hogy a társulati tagok, a gazdálkodók, a földtulajdonosok, az önkormányzatok ezt a munkát ott lenn, a helyszínen eddig is ellenőrizhették, és azt szeretnénk, ha a jövőben még hatékonyabban ellenőriznék, hiszen ez a munka értük folyik, nyilvánvalóan az ő érdekükben kell ezeket a munkákat elvégezni.

A nyilvánossághoz még az is hozzátartozik, hogy a honlapokon folyamatosan számot adunk arról, hogy a víztársulati védekezés hogy történik, illetve arról is, hogy a közmunkában való részvétel hogy történik. Van egy www.tir.hu honlap, amely a szövetségi és társulati munkáról szól, és a vizgazdalkodas.com címen szintén elérhető az, hogy milyen munkák vannak. Van egy olyan újságunk, amely Vízgazdálkodás névre hallgat, és amelyet, úgy tudom, a bizottság rendszeresen meg szokott kapni, tehát ismerős.

Végezetül hadd köszönjem meg azt, hogy a bizottság tagjai részt vettek tavaly a víztársulatok 200 éves megalakulásával foglalkozó ünnepeken és a központi ünnepségen. És én, bár látom, hogy az elnök úr asztalán ott van egy ilyen könyv, de jelképesen végezetül az elnök úrnak hadd juttassak el egy ilyen, a 200 évről szóló könyvet, nem baj, ha kettő van belőle.

Köszönöm a meghallgatást.

ELNÖK: Köszönjük szépen.

Most akkor lehetőség nyílik a vitára, illetve a kérdések, hozzászólások megtételére. Turi-Kovács Béla alelnök úr jelentkezett, Szili Katalin képviselő asszony jelentkezett... *(Jelzésre:)* Úgy látom, hogy gyakorlatilag mindenki szeretne hozzászólni, Bartos Mónika, Fejér Andor is és majd én is szeretnék hozzászólni. Úgyhogy akkor, alelnök úr, parancsolj!

Hozzászólások, kérdések, válaszok

DR. TURI-KOVÁCS BÉLA (Fidesz): Köszönöm szépen a szót. Szeretném jelezni, hogy el kell mennem, azért kértem elsőnek szót, elnézést kérek. Nagyon röviden szeretném összefoglalni a saját álláspontomat, amely – hangsúlyozni szeretném – nem frakcióálláspont, hanem a saját álláspontom. Én azt gondolom, hogy mindenekelőtt abban a kérdésben kell döntenünk önmagunkban, egyáltalán mielőtt bármihez hozzáfogunk, hogy rendkívüli állapottal állunk-e szemben, avagy pedig egy olyan helyzettel, amely megismétlődik, és a történelem folyamán, sőt a koratörténelmünk folyamán is már többször megismétlődött, következésképpen nem olyasmivel állunk szemben, amelynek kapcsán egyszeri megoldások kellene, hanem tartós és valóban komplex megoldások szükségesek. E tekintetben, azt

gondolom, nehezen vitatható, és kár lenne itt elméleti vitákba bocsátkozni, hogy a különböző változások, az éghajlati és egyéb változások milyen mértékben játszanak ebben szerepet, hiszen azt igazolja a nagyon rövid visszatekintés is, hogy az elmúlt időszakokban Magyarország történetében volt, amikor a Tihanyi-félsziget – ha már a Balatonnál tartunk – sziget volt, volt, amikor itt hallgattam én magam a bizottságban, hogy miként kellene vizet vezetni a Balatonba, és volt, amikor ugyanitt azt hallgattam, hogy kiszárad nemcsak mondjuk a Homokhátság, hanem az egész Alföld, és valamit csinálni kellene, és hova vezessük a vizet. Azt gondolom tehát, hogy komplex megoldásban kell gondolkodni, a hazai viszonyokban kell gondolkodni, és a hazai relációkat kell egyértelműen számba venni. Ha nem így gondolkodunk, hanem a grönlandi jégolvadással fogjuk összhangba hozni a magyar viszonyokat, akkor sehova nem fogunk jutni. Ez az első megjegyzésem.

A második megjegyzésem, hogy én azért támogattam és tartottam nagyon jónak, nem most, már tíz éve, hogy legyen egy olyan komplex irányítás, amely egyértelműen a környezetvédelem, a vízügy, a mezőgazdaság ügyeit képes együtt kezelni, mert azt gondoltam és azt reméltem, hogy ebből egységes tervek is fognak megjelenni és megszületni, minthogy ezek összefüggenek. Ennek ma még nagyon szerény csíráit is alig-alig lehet látni. Én azt gondolom, hogy e tekintetben feltétlenül előre kell lépni, és ezt a fajta komplex irányítást meg kell oldani, de semmiképpen nem úgy, hogy egymással rivalizáló, azaz egy tárcán belüli, rivalizáló megoldások következzenek, hanem egy világos, egyértelmű stratégia mentén kell elindítani az elkövetkezendő időben azokat a szükséges kezdeményezéseket, változásokat, amelyek közül most néhányat szeretnék kiemelni. Az első, ami nem: én nem értek egyet azzal, és amíg itt vagyok, küzdök az ellen, hogy területfeladásokban gondolkodjunk, ahelyett, hogy területvédelemről gondolkodnánk. Az teljességgel elfogadhatatlan az én számomra, hogy termőterületek feladásával kíséreljük meg megoldani azt, ami egyébként már megvédett terület, legfeljebb nem voltunk elég ügyesek, hogy az elmúlt ötven évben mondjuk olyan módon járjunk el, hogy azok ténylegesen megvédett területek legyenek. Az egy másik kérdés, amire az államtitkár úr utalt, és az valóban úgy van, hogy ez művelési problémákat természetszerűleg felvet, és a művelési kérdéseket meg kell oldani – de ez nem területfeladás. Ez az első dolog. Ha valaki ismeri egy kicsit a magyar vízügy és azon belül a vízjárások történetét, az tudja, hogy mielőtt a gátak megépültek, egy-egy árvíz esetén nem az történt, hogy a vízjárta területeket öntötte el a víz, hanem sokkal-sokkal újabb és újabb területeket öntött el. Ha egyszer területfeladásban kezdünk el gondolkodni, akkor ennek nincs vége. Ezért e területen ki kell mondani, hogy nem lehet megkerülni a védekezésnek azokat a formáit, amelyek a területeket úgy védik meg, hogy nem feladunk területet, hanem egyértelműen megvédünk, és a hasznosítás tekintetében fogunk úgy eljárni, hogy az eredményes legyen.

A másik dolog, amit én nagyon fontosnak tartok – és ez már konkrétabb -, a vonalas létesítmények ügye, amelyek alapvetően fontosak e tekintetben. Itt először is és mindenekelőtt világos, egyértelmű és tartós rendet kell teremteni a tulajdonosi és üzemeltetői viszonyokban. Tehát nem egy olyan helyzetet kell teremteni, ahol átmenetek vannak, és különböző segítségekkel valamit átmenetileg megpróbálunk megoldani, annak nem is öt-tíz évre, hanem hosszú távon biztosítottak kell lennie. Itt felmerülnek a költségek, és erről is szólni kellene. Furcsa lesz talán, amit mondok, de énnekem az a véleményem, hogy ha nem érdekeltek a költségek viselésében azok, akik egyébként a védekezés tekintetében elsőrangúan érdekeltek, akkor érdektelenek lesznek abban is, hogy a saját tevékenységüket hozzáigazítsák ahhoz, hogy ez a védekezés eredményes legyen. De nem arról van szó, hogy ezeket a terheket feltétlenül a mezőgazdasági termelőkre kell áthárítani, hanem értékarányosan kellene a költségeket felosztani, magyarul a megvédett területek értékarányos részeihez kellene igazítani. Ha ez így történik, akkor ezt mindenki el fogja tudni fogadni. És ebből nyilvánvalóan az következik, hogy nem évről évre a költségvetésből kell megkísérelni kisebb-

nagyobb összegeket kiszakítani, és ezzel egy-egy lyukat befoltozni, hanem tartós megoldást lehetne találni.

Végül, de nem utolsósorban az én meggyőződésem az, és remélem, hogy a kormány így is fog eljárni, hogy miután nem válság, hanem – határozottan állítható, hogy – súlyos helyzet van, ezért nyilván meg kell határozni ennek a súlyos helyzetnek azokat a prioritásait, amelyek mentén el kell indulni a következőkben. Vannak konkrét, azonnali megoldandó feladatok, ezeket nyilvánvalóan végre kell hajtani, de ezzel párhuzamosan fel kell ajánlani azokat a távlatos lehetőségeket is, amelyek alapján el lehet majd fogadni azokat a fajta, óhatatlanul hátrányokkal járó megoldásokat, amelyeket az azonnali intézkedések fognak bizonyos területeken jelenteni.

És talán még egy utolsó megjegyzés. Érthető, hogy a média okán mindig nagyobb hatású, hogyha egy vályogház összedől, ugyanakkor azt is világosan látni kell, hogy itt az igazi nagy katasztrófa azokat fogja sújtani, akiknek - százezres nagyságrendben – az elkövetkező időben a megélhetését fogja tönkre tenni a termőföldön. *(Közbeszólások: Így van!)* Nem abban kell gondolkodnunk, és szünet nélkül csak azt mérlegelnünk, hogy vajon összedőlt-e egy faluban három vagy négy vályogház, ami pótolható, mondjuk meg, sőt talán jó is, hogyha pótolni kell, hanem abban kell gondolkodnunk, hogy azokat az értékeinket, amelyek értéket hoznak létre és termelnek, azokat megvédjük. Szerintem ez kell hogy a központi kérdés legyen. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Szili Kataliné a szó. *(Dr. Turi-Kovács Béla: És elnézést kérek az elnök úrtól meg mindenkitől, de nekem muszáj mennem. – Dr. Turi-Kovács Béla távozik.)*

DR. SZILI KATALIN (független): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Képviselőtársaim! Kedves Vendégeink! Kicsit kapcsolódva az alelnök úrhoz, nyilván nem ellentmondva, de hozzá kapcsolódva egy kicsit távolabbról kezdem, és tekintettel arra, hogy a négy előterjesztésből gyakorlatilag két külön előterjesztést hallhattunk, hiszen az egyik alapvetően a tárcák részéről volt, a másik kettő pedig a végrehajtás részéről, engedjék meg, hogy én magam – talán a bizottság és képviselőtársaim nevében is – megköszönjem a vízügyi igazgatóságok és a vízügyi társulatok valamennyi munkatársának azt a tevékenységét, amit erőfeszítésként és sokszor, talán mondhatom azt, hogy erőn felüli erőfeszítésként tettek az elmúlt hetekben-hónapokban.

Lévé, ahogy mondtam, hogy egy része a feladatoknak alapvetően a szabályozás kérdéskörét, a másik a végrehajtást érinti, ha megengedik, először inkább a szabályozás kérdésköréről szólnék, és itt elsősorban kérdésem lenne az államtitkár úrhoz, mégpedig azzal kapcsolatban, hogy itt hallottuk, hogy van 12 pont, van belvízreform, csapadékelvezetési nemzeti program, és volt még valami, amit nem sikerült felírnom. Igazából az érdekelne, hogy mondjuk ezek hogy viszonyulnak egymáshoz, és körülbelül mikorra tehető az az idő, amikor lesz egy komplex rendszer. Hiszen kétféle tevékenységet kell most egyszerre folytatni: egyrészt a már előttünk álló operatív feladatokat kell ellátni, ugyanakkor én azt gondolom, az egy közös érdek, ahogy az alelnök részéről is elhangzott, hogy egyrészt egy távlatos megoldás vagy program szülessen, másrészt pedig ne csak távlatos, hanem egy rendszerszemléletű program szülessen. Én azt javaslom, hogy esetlegesen egy későbbi időpontban a bizottság újra térjen vissza erre a kérdéskörre, nyilván ennek a programnak az ismeretében. Ehhez kapcsolódik az is, ami elhangzott itt az igazgató úr részéről, hogy az önkormányzatok döntő része – azt hiszem, így fogalmazott – rendelkezik védekezési programmal. Nyilvánvalóan az a cél, hogy mindenki rendelkezzen védekezési programmal, hiszen ha nemcsak az a feladatunk, hogy mai feladatokon úrrá legyünk, hanem az is, hogy

valahogy a prevenciót ellássuk, akkor én azt gondolom, hogy ez egy fontos feladat lenne. Nyilván erre is érdemes rápillantanunk, hogy ez megszületett-e vagy sem.

A harmadik kérdéskör, amit én szeretnék idehívni, az pedig az idei tavasz. Ma február 3-át írunk. Elhangzott az előterjesztő igazgató urak részéről, hogy alapvetően egy elég rendkívüli téli helyzetet tudhatunk magunk mögött - ha magunk mögött tudhatjuk, mert, ahogy hallom, a hétvégére jobb idő lesz -, de nyilvánvaló, hogy alapvetően önök vannak annak a tudásnak a birtokában, amely a meteorológiai előrejelzéseket és az idei tavasz további esetleges káreseményeit vagy a helyzet súlyosbodását vagy enyhülését – én ez utóbbiban bízom – jelentheti. De azért szerintem a programszerű válaszadás mellett, ami alapvetően a prevenciót szolgálhatja, és egy rendszerszerű választ ad, érdemes lenne tudnunk azt is, hogy ezt a tavaszi helyzetet hogy látjuk, önök mire készülnek ezen a tavaszon, ahhoz megvannak-e a programok, források.

Nyilvánvaló, hogy képviselőként magam is három kérdést kell hogy zsinórmértékként használjam, amikor áttekintjük ezt a helyzetet. Egyrészt azt, hogy a szabályozásban és ezen belül részben a programokban, részben a törvényalkotásban szükséges-e bármit tennünk azért, hogy a helyzeten – és, hangsúlyozom még egyszer, távlatosan, nem csak a mostani operatív helyzeten – úrrá tudjunk lenni. És nyilvánvalóan a másik kérdés az, hogy ami az ehhez rendelt forrásokat jelentheti. Éppen ezért, elnök úr, azzal a javaslattal is szeretnék élni, hogy akkor, amikor összeállt egy komplex, reményeink szerint alapvetően a belvízkérdésekkel foglalkozó program, és amikor az ehhez rendelt forrásokat is áttekinthetjük, akkor szerintem tegyünk még egy kísérletet arra a tavasszal, hogy rátekintsünk erre a programra. Hiszen azt gondolom, hogy egy közös tudás, ami egy programszerű és az egész rendszer problémáira választ adó, távlatos megoldást kínál, sokkal jobban fogja tudni segíteni azt is, hogy akár helyben, akár országosan a szükséges források hozzárendelését – nyilván itt nem csak és kizárólag az anyagiakra gondolok – megtehesse. És ehhez kellene azt is látnunk, hogy mindezen feladatokhoz milyen jogszabály-módosításokat kell megtenni.

Tudva azt, hogy nyilván a belvízkárokkal érintett területen minden egyes személynek, akit ez érint, ez a legkatasztrofálisabb, nekünk mint képviselőknek pontosan ettől a tudattól áthatva kell önöknek – és ezt különösen a végrehajtás területén dolgozókra értem – minden segítséget megadnunk ahhoz, hogy személy szerint mindenki érzékelje azt, hogy közös felelősségben és egy közösségként működve igyekszünk mindent megadni ahhoz, hogy ebben a helyzetben számukra a segítségadás és számukra a távlatos megoldás is lehetőségként megnyíljon.

Köszönöm szépen, elnök úr és képviselőtársaim.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Mielőtt Bartos Mónikának megadom a szót, jelzem, hogy a munkatervünkben, amely mindenki előtt ott van, és amelynek az elfogadásáról egy későbbi ülésünkön döntenünk is kell, szerepel egy kihelyezett ülés a Felső-Tisza vidéken, részben a Vásárhelyi-terv megvalósítását illetően, illetve, azt gondolom, ide bele lehet venni akár az árvízi, akár a belvízi védekezéssel kapcsolatos kérdéseket is. Tehát erről mindenképpen szó lesz a tavaszi időszakban a bizottság munkája során.

És akkor Bartos Mónikáé a szó.

BARTOS MÓNIKA (Fidesz): Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Szeretném megköszönni vendégeinknek, hogy eljöttek és tájékoztattak bennünket, és az elnök úrnak is, hogy megszervezte ezt az ülést, mert azt hiszem, tényleg egy mindannyiunkat érintő problémával állunk szemben; azokat is érinti ez, akiknek a házánál, kertjében, földterületén nincsen belvíz, és azokat is, akiknek van.

Egy nagyon komplex problémával állunk szemben, egy tényleg mindannyiunkat érintő problémával. Én Hajdú-Bihar megyei képviselő vagyok, és a múlt hét péntekén

meglátogattam a vízügyi igazgatóság vezetőjét és a földművelésügyi igazgatóság vezetőjét, akik a vízgazdálkodási társulatok munkájáról tájékoztattak, valamint a tűzoltóság ezredesét is, a tűzoltóságon is jártam. Amit most elmondok önöknek, minden mondat, félmondat kérdés is, hogy hogyan lehet megoldani. Persze lesznek olyan kérdések, amelyeket megfogalmazok, de hogyha bármelyik félmondatomra tudnak reagálni, vagy meg tudják mondani, hogyan lehet azt megoldani, azt nagyon megköszönöm.

Vannak olyan tényezők ebben az egész komplex rendszerben, amelyekre nincsen hatásunk, így az időjárás eseményeire, a csapadékeseményekre, amiknek az előrejelzések vagy az előrevetítések szerint a száma csökkenni, az intenzitásuk viszont nőni fog, tehát valóban nem egy egyedi helyzettel állunk szemben, és a talajvízszint emelkedése is olyan dolog, amit nem lehet kivédeni. Hajdú-Bihar megyében tájékoztattak, hogy ott az altalajművelés, illetve a talajlazítás háromévenként elvégzett. Szeretném megkérdezni, hogy országos szinten önök szerint jól állunk-e ez ügyben, tehát hogy az eketalpréteg kialakulása vagy az ilyen vízzáró rétegek megszüntetésében hogy állunk országosan. Azt tudom, hogy ilyen csapadékintenzitásnál a talajvízszint nyilván emelkedni fog, de hogyha nem ilyen intenzitású a csapadék, helyes földművelési módszerekkel megelőzhetőek-e az ilyen helyzetek?

Vannak olyan természeti adottságok, amelyek szintén adottságok, például hogy az elvezető csatornák mederesése mekkora, tehát ez is olyan tényező, amit, ha akarjuk, akkor sem nagyon tudunk befolyásolni. De ami még nagyon fontos, és erre még nem tértünk ki eddig, az az, hogy a vízminőségi kérdések is befolyásolják a belvíz elleni védekezést. Mert úgy tudom, hogy a Keleti-főcsatornába bevezetett belvizeknél gond az, hogy mezőgazdasági területekről vezetik azt el, növényvédő szerekkel, műtrágyával szennyezett víz kerül oda, és hogy ez gond. Ezt hogyan lehet megoldani, van-e erre valamilyen technika, metódus? Megköszönöm, ha tudunk erre válaszolni.

Az is elhangzott, hogy a belvízelvezető csatornákat nem erre a mennyiségre tervezték, tehát hogyha 100 százalékos kapacitással működnének, akkor sem tudnák ezt a helyzetet megoldani. Gondolom, ez távoli, közép- vagy hosszú távú feladat, de lesz-e erre valamilyen terv vagy elképzelés? A másik, hogy a belvízelvezető csatornák 25-30 százalékos kapacitáson működnének most, legalábbis a megyében, és tényleg nagyon hiányzik az a forrás, ami az elmúlt években nem állt rendelkezésre. 2005-ben egy fillért sem kaptak a művek rendbetételére, és azóta sem nagyon sokat, aminek a hatása sajnos látszik.

Elhangzott, de szeretném, hogyha megerősítenének abban, hogy erre lesz majd megoldás, hogy a vízügyi igazgatóságok közpárkját, gépállományát talán lehet majd ezután növelni, mert nálunk a megyében vállalkozók azok, akik a kotrást végzik, nincsen erre saját gépállomány. És a költségoldalt is megemlíteném itt, hogy egy kotrógép 30-40 millió forintba kerül, egy hét alatt 6-7 kilométert tud kikotorni, míg egy napi belvíz elleni védekezés 4-8 millió forint. Tudjuk-e ezt valahogy racionalizálni, hogy esetleg ottani gépparkokkal költséget tudjunk csökkenteni? Kérdezem, hogy ez hogyan lehetséges.

Igen, a szivattyútelepek műszaki állapotának javítása is szükséges lenne.

Elengedhetetlen, hogy a költségoldal szóba kerüljön. Mind a három megbeszélésen vagy beszélgetésen – inkább így fogalmaznék – szóba került, hogy a védekezésre nincsen elkülönített költség, máshonnan kell átcsoportosítaniuk, és nagyon sokszor előfinanszírozással kell a feladatokat megoldani. Tudom és hallom, hogy ez most már talán megoldásra kerül, de szeretném, hogyha megerősítenének ebben.

Elhangzott, és köszönöm, hogy tényleg az összehangolt munka felé lépünk el, nagyon sok kézben vannak a csatornák. De ami elhangzott még, az az, hogy a mély fekvésű területeken csak a gazdák tudnák megoldani a védekezést, merthogy az ő területükre, mivel magántulajdonban vannak ezek a területek, a különböző szervek nem mehetnek be, nincs joguk ott intézkedni. Ezt hogyan tudnánk valahogy megoldani? Illetve az is elhangzott, hogy a

tulajdonosi szerkezet miatt a táblaszintű védekezés nagyon nehéz, pontosan azért, mert egy adott területen több tulajdonban lévő csatorna is lehet, tehát a csatornarendszer több tulajdonban van. Gondolom, az is hozzátartozik az összehangolt működéshez, hogy ez valahogy majd rendezésre kerüljön.

Akkor rátérnék a jogi kérdésekre, amelyek a pénteki beszélgetéseim során felvetődtek. Azt mondták a beszélgetőtársaim, hogy a belvízelvezető csatornák mellett vannak kijelölt belvíztározók, de ezek jogi háttere nincsen rendezve. Erre sor kerül-e mostanában? Illetve arról panaszkodtak, főleg a tűzoltóságon, hogy a vízjárta területek nincsenek a rendezési tervekben feltüntetve, kérdés, hogy ez hogyan lehetséges. Illetve még probléma - azon kívül, hogy az önkormányzatok építési engedélyeket adnak ki belvízveszélyes területekre -, hogy vannak olyan épületek, amelyeknek az építési körülményei nem tisztázottak, tehát vannak olyan épületek, amelyekhez ki kellene mennie segíteni például a tűzoltóságnak, de olyan, mintha nem léteznének, mert nincsenek lepapírozva. *(Dr. Szili Katalin: Nincs hatósági engedélye. – Közbeszólások.)* Igen, és azt mondják, hogy ami nincs, annak nem tudnak segíteni. Tehát ez is gond lehet.

Itt is elhangzott, hogy az önkormányzatok nem feltétlenül minden helyzetben tudják tudásban, eszközben, rendezettségben ellátni a feladatokat, tehát mondjuk tőlük egy összehangoltabb munkával átvállalhatnánk a felelősséget.

Ami elhangzott még, az az emberi oldal, ami szintén nagyon fontos. Ezért is kezdtem úgy, hogy mindannyiunkat érint ez a probléma, akár itt ülünk egy II. emeleti lakásban, akár ott, a helyszínen. Arról panaszkodtak, hogy az embereknek nincs meg az ismeretük az egész helyzetről, nemcsak a belvíz-, hanem akár az aszály-, akár az árvíz helyzettel kapcsolatban sem. Kérdezem én - és nem biztos, hogy ez a mi bizottságunkat érinti, hanem talán az oktatási bizottságot -, hogy lehetne-e, hogy akár egy-egy osztályfőnöki órán ezekről a kérdésekről, veszélyhelyzetekről tájékoztassuk az ifjúságot, illetve rajtuk keresztül a lakosságot.

Ami még gond, az az, hogy az emberek gondolkodásában az erdő és a víz még most is a szabad javak közé tartozik, tehát azt hiszik, hogy az ingyen van, és ingyen használható. Talán itt is egy kis szemléletváltásra lenne szükség. Idetartozik az is, hogy a gazdák ne szántsák be az elvezető árkokat. És nagyon fontos lenne az öngondoskodás, mert hallottunk olyan eseteket is, hogy a tűzoltóság éppen a kertben tevékenykedett, a háziak meg közben a tévét néztek, és kinéztek az ablakon. *(Közbeszólások.)* Tehát azért valahol az embereknek is érezniük kell, hogy az övék, és hogy mindannyiunknak tennünk kell a helyzet javítása ügyében.

Nagyon fontos szociális probléma, hogy nagyon sok embernek nincsen pénze arra, hogy mondjuk a vályogházát, ami műszakilag már nem megfelelő, és le kellene bontani, lebontsa. Ez is egy olyan vetülete a kérdésnek, ami lehet, hogy a tűzoltóságot, a katasztrófavédelmet terheli költségként, de nekik sincs rá. Ez is egy olyan gond lehet tehát, aminek a megoldásán el kellene gondolkodnunk.

Szóba került a polgári védelem ügye is. Ha jól tudom, minden magyar állampolgárnak kötelező a polgári védelem munkálataiban részt venni, és a polgármesterek joga ilyen helyzetekben az embereket behívni, beosztani, de erre, hogy ezzel éljenek, nincsen nagyon gyakorlat, legalábbis ott nálunk, a megyében. Miért van ez? Lehetne-e ennek szerepe ilyen esetekben?

Még egy dolog, amit szintén megemlítettek: hogy van olyan helyzet, amikor a közmunka hatékony, de van olyan helyzet, amikor nem. Ők azt mondták, hogy magas víz esetén nem olyan hatékony a közmunka, mint száraz időben, kis víz esetén, tehát a kotrógépeket emberi erővel nem annyira hatékony helyettesíteni. Én tudom, hogy az emberi erőnek is szerepe van, csak ennek a racionalizálása vagy a megosztása hogyan fog alakulni? És valóban úgy van, ez elhangzott itt is, hogy vízgazdálkodás kell, és nem mindig mentesítés és védekezés és helyreállítás, és a talajhasználatot is optimalizálni kell.

Még egy üzenet, amit Hajdú-Bihar megyéből átadhatok önöknek: azt mondták, hogy ők úgy látják, a tárcán belül nagyon jó előkészítő folyamatok vannak, és ehhez gratulálnak – ezt át kellett adjam -, igaz, hogy a hatás később ér oda, de tudják, hogy a készülétek jók.

Köszönöm szépen a türelmet és a figyelmet.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Fejér Andor, parancsoljon!

FEJÉR ANDOR (Fidesz): Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! Kedves Vendégek! Én is szeretném megköszönni a tájékoztatást. Már vagy fél órája nagyon komoly véleményeket hallhattunk az önök tájékoztatásával kapcsolatosan, ezért én megpróbálom a hozzászólásomat kérdések formájában megfogalmazni, ugyanis van két-három olyan dolog, ami engem érdekel. Én egy olyan megyéből jövök ugyanis – Jász-Nagykun-Szolnok megyéről van szó -, ahol az elmúlt évtizedekben számos alkalommal kellett védekezni hol a belvíz, hol az árvíz kapcsán, és az elmúlt év ilyen szempontból elég kegyetlen volt az ott élőkkel.

Szó esett arról, az igazgató úr említette, hogy például 2009-ben aszály, az azt követő évben meg nagyon komoly belvíz volt. Megfigyelhető, hogy ezek az elmúlt egy-két évtizedben ciklikusan, folyamatosan váltják egymást: egyik évben belvíz, másik évben aszály, tehát viszonylag gyakran találkozunk ezekkel a jelenségekkel, ha a vízszabályozásról beszélünk. Azt is említette a helyettes államtitkár úr, hogy gondolkodnak, hogy hogyan lehetne ezt a vízszabályozást ésszerűbbé tenni. Kérdés, hogy biztos-e, hogy minden alkalommal el kell vezetnünk a belvizeket, ahhoz, hogy egy aszályos évben ugyanakkora ráfordítással visszahozzuk a vizet a területre, vagy esetleg ez a vízgazdálkodás jelenthet akár egy olyan cselekvést is, hogy ott tartjuk a helyszínen, mondjuk egy akármilyen tározó formájában, és a következő évben vagy években, amikor aszály van, ezt a vizet újra hasznosítani tudjuk, és ezáltal komoly költségeket tudunk megtakarítani. Tudjuk, hogy a pénz soha nem lesz elég, ha folyamatosan elvezetjük meg visszahozzuk a vizet, de ha a helyszínen tartjuk, akkor egyfelől szárazság idején jótékony hatása van a klíma alakulására, másfelől pedig a mezőgazdaságban vagy egyéb célokra hasznosítható lenne.

Többször is elhangzott az önkormányzatok felelőssége és hogy hogyan tudnak vagy nem tudnak élni az önkormányzatok azzal a kötelezettségükkel, amely egyébként a honvédelmi törvényben megfogalmazódott, hogy minden egyes településnek, önkormányzatnak, illetve megyének rendelkeznie kell védelmi tervvel. Ahol ez nincs meg, ott tulajdonképpen egy mulasztásos törvénysértéssel állunk szemben, mert a polgármesternek, a megyei közgyűlés elnökének kötelessége ezt a védelmi tervet napi szinten aktualizálva karbantartani, annak érdekében, hogy az árvíz-, belvízvédekezés esetén azonnal elővehető legyen, és tudja, hogy honnan kell a kotrógépet és az egyéb járművet vagy bármilyen eszközt bekérni, annak érdekében, hogy a védekezésben ne legyen semmilyen akadály. Erre a jogszabályok tehát rendelkezésre állnak már nagyon régen. Én azt gondolom, hogy megyei szinten mindenkinek megvan a kötelezettsége, például a megyei védelmi bizottság elnökének, hogy ezeket a dolgokat megfelelőképpen irányítsa és karbantartsa.

Van egy konkrét kérdésem is. Azt tudjuk – kérem, erősítsék meg, hogy így van-e -, hogy a magyarországi folyók vízgyűjtőjén hozzávetőleg 18 köbkilométernyi hó van felhalmozva. A belvíz, illetve az árvíz alakulását nemcsak a csapadék, hanem az olvadás is nagymértékben tudja befolyásolni. Amennyiben a folyók szintje egy hirtelen olvadás esetén hirtelen megemelkedik, az nyilván nincs jótékony hatással a belvíz alakulására sem, tehát a két dolog között nagyon komoly összefüggés van. Arra van-e esetleg valamilyen válaszuk, hogy egy hirtelen olvadás esetén mit lehet tenni. Ebben a hónapban – ahogy önök is említették – nem várható nagyon nagy csapadéktevékenység, ugyanakkor a felmelegedés elindul, de márciusban a felmelegedés mellett már csapadék is várható. Esetleg egy hirtelen

csapadékos olvadás esetén várható-e egy olyan vízszintemelkedés, ami árvízi védekezéshez vagy ne adj' isten árvízi veszélyhez vezethet?

Van egy másik konkrét kérdésem is. A tavalyi év során a megyénkben a védekezés során három területen is előtérésre került sor: a borsóhalmi tározó és a jásztelki tározó két-két alkalommal, illetve a tiszaroffi tározó, a tiszaroffi tározó esetében az államnak jogszabály által megfogalmazottan, a másik két tározó esetében nem teljesen egyértelmű a jogi környezet. A kártalanításra mikor lehet számítani? Ugyanis ott az előtört földterületeken gazdálkodó gazdák kártalanítására, ha jól tudom, még nem került sor. Ez a dolog hol tart? Mi az, amit válaszként az érintett gazdáknak mondani lehet?

Úgy gondolom, hogy kérdésből ennyi is elég – ez már gombócból is sok lenne, kérdésből pláne. (*Derültség.*) Köszönöm.

ELNÖK: Köszönjük szépen.

Egy pár gondolatot én is szeretnék hozzáfűzni. Képviselőtársaim szerencsére már nagyon sok kérdést, észrevételt megfogalmaztak, amit én is fontosnak tartok. Mindenekelőtt erre a komplex szemléletre térnek ki. Valóban, a Homokhátságból most nagy költséggel vezetjük el a belvizet, hogy aztán utána azon gondolkodjunk, hogy még nagyobb költséggel hogy lehet visszavinni akár egy Duna-Tisza csatorna vagy egyéb megoldással. Tehát itt egyszerűen újra kellene gondolni, hogy lehet-e valahogy okosabban gazdálkodni a rendelkezésünkre álló vízkinccsel.

Egy picit talán a szemléletet is meg kellene változtatni. Nagyon sokat beszéltünk itt a belvízi védekezésről, tehát hogy a víz egy ellenség, amit valahogy ki kell védeni és el kell távolítani. Fontos lenne, hogy úgy tekintsünk erre a rendelkezésünkre álló vízre, mint egy kincsre, egy természeti erőforrásra, amivel úgy kell gazdálkodni, hogy az minél inkább hasznosuljon. És természetesen meg kell védeni a településeket, meg kell védeni a gazdálkodókat, de a víz nem ellenség, hanem lehetőség arra, hogy haszonvételek származzanak belőle, hogy itt megfelelő gazdálkodás folyjon.

Itt talán van egy kis vitám az alelnök úrral, akinek sajnós el kellett mennie, én ugyanis azt gondolom, hogy ez nem megy másként, mint hogy bizonyos területeken bizony tájhasználatváltást kell végrehajtani. Nagyüzemi mezőgazdasági művelést rendszeresen belvízjárta területeken egyszerűen nem lehet végezni; bebizonyosodott, hogy azon a nagyon szűk területen, amelyre megpróbáltuk összeszorítani a folyókat, a vizeket, nem férnek el ezek a vizek, és át kell gondolni, hogy hogy tudunk úgy helyet biztosítani a víznek, hogy az minél több hasznot tudjon hajtani számunkra. Erre vonatkozóan nyilván egy stratégiára is szükség lesz.

Ami viszont a konkrét kérdésem – nem akarom nagyon húzni az időt -, az az, hogy itt nagyon sokan megemlítették az egységes tervek szükségességét, illetve az ehhez szükséges forrásokat, Fejér Andor is, Szili Katalin képviselőtársam is szólt erről, és a folyóvizek és a belvizek összefüggéseiről is szó esett. Az Európai Unió vízkeret irányelve egy nagyon fontos szabályozási elem ebben a történetben, amely előírja a komplex vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítését. Ezek tavaly - nagy nehezen – végre elkészültek, egy kormányhatározatban kihirdetésre is kerültek, amely kormányhatározatot a napokban megsemmisített az Alkotmánybíróság, mert azt mondta, hogy nem kormányhatározatban, hanem miniszteri rendeletben kellett volna kihirdetni. Miközben tehát nagyon sürgős feladat, hogy ezek a komplex vízgyűjtő-gazdálkodási tervek ténylegesen hatályba lépjenek, ezenközben egyelőre van egy ilyen érdekes helyzet. Vajon mikor kerül erre sor? Erre vonatkozóan a tárcának van-e valami terve, hogy milyen ütemezésben kerül minderre sor. És ugyanezeknek a vízgyűjtő-gazdálkodási terveknek a végrehajtására mindeközben a költségvetésben 100 millió forint áll rendelkezésre, ami jóindulattal jelképesnek nevezhető összeg azoknak a feladatoknak a

végrehajtására, amelyek együtt járnának a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekkel. Ezzel kapcsolatban vajon mire számíthatunk?

Azt gondolom, hogy van egy... nem nagyon sok, de egy kis időnk, és nem tudom, milyen felosztásban, de kérem, hogy a vendégeink a rengeteg elhangzott kérdésre próbáljanak meg válaszolni. Nem lesz könnyű feladat, tényleg nagyon sok kérdés volt, és nagyon komplex kérdések hangzottak el.

Válaszok, reflexiók

Dr. Kling István (Vidékfejlesztési Minisztérium)

DR. KLING ISTVÁN helyettes államtitkár (Vidékfejlesztési Minisztérium): Azt mondják itt a kollégák, hogy az államnak az elsőszámú szolgálója legyen az első válaszadó (*Derültség.*), a többiek majd utána jönnek.

Visszafelé haladnék. Épp a napokban volt egy előadásunk a vízgyűjtő-gazdálkodási tervről. Valóban az eredeti jogi szabályozás, a vízgazdálkodási törvény módosítása történt meg korábban a környezetvédelmi törvény módosítása során. Ezt a vízgyűjtő-gazdálkodási tervet miniszteri rendeletben kell kiadni. Meg fogjuk vizsgálni a mostani helyzetben a kérdést. Mi azt is javasoltuk már, hogy törvényileg kellene ezt valahogy rendezni. Megvizsgáljuk, jó? Ez a rövid és tömör válaszom. Egyébként annak rendje-módja szerint elkészült a társadalmi vitával bezárólag minden, én tehát azt gondolom, hogy ez komplett.

Itt arra ugranék, hogy a magyar EU-elnökség alatt az egyik fő témánk – ezt szintén elmondtam ott – éppen az, hogy az aszály, a belvíz, az árvíz együttes kezelése kerüljön bele abba a bizottsági munkaanyagba, amit Blueprintnek hív a bizottság, amely az egyes vízzel kapcsolatos direktíváknak a kiértékelését szolgálja, hogy ezt az egyes országok miként tették meg. Ehhez kapcsolódik az is, amit Szili Katalin képviselő asszony kérdezett, hogy hogyan van ez összehangolva. Az ár- és belvízzel kapcsolatos kérdések éppen a vízgyűjtő-gazdálkodásra vonatkozó VKI keretirányelv alatti irányelvnek számítanak, tehát amikor az EU-s jogot alkották, akkor ezeknek az összhangját éppen úgy próbálták megteremteni, és idehaza a tervezés során nekünk is meg kell teremtenünk ezeknek az összhangját. De nem ez volt a fő kérdés, arra majd visszatérek, hogy a többi másik terv hogy van összehangolva. Azt azonban mindenképpen szerettem volna kiemelni, hogy egyfajta problematika van ezzel, mert nem mindegyik országban jelentkezik ilyen szélsőséggel ez a probléma, hogy aszály és belvíz.

Fejér Andor képviselő úrnak mondanám azt, hogy igen, a hóban tárolt készlet folyamatosan figyelemmel kísérik a kollégák a VKKI-ban és az Országos Műszaki Irányító Törzsben is, és ennek az adatai alapján január 12-én ami jelentést adtunk a kormánynak, ez készítette akkor arra a döntésre a kormányt, hogy a Sajó és a Hernád térségére vonatkozóan a veszélyhelyzetet kihirdette, mert azt mondta, hogy olyan mértékű hóban tárolt készlet van ott, hogy ha az egy gyors olvadással beérkezik hazánkba, akkor az árvizet tud okozni. Elég jó a határvízi kapcsolatunk is a környező országokkal az adatok szolgáltatásában, másrészt a Duna-védelmi egyezmény az ICPDR-on belül Bajorországtól kezdve egész Bulgáriáig biztosítja az együttműködést, mondjuk alvízi országgént a felvíziek számítanak természetesen, ők viszont figyelnek ránk, hogy mi milyen vizeket adunk tovább. És ilyen szempontból a szerbek figyelnek arra, hogy a Tisza vízgyűjtőjén milyen vízkészlet-gazdálkodást kívánunk folytatni, mert ez a vízkészlet-gazdálkodás a hatásait tekintve tőlük von el majd készletet, hogyha mi ezt a mi országunkban kívánjuk nagyobb mértékben hasznosítani, használni. Ennyire komplex tehát a mi országunk a határokat tekintve, hogy hol húzódik meg Magyarországhatára. A hóhelyzetről ennyit.

A borsóhalmi, a jásztelki és a tiszaroffi tározó kapcsán többszöri előterjesztésünk volt, és kapjuk a leveleket sorra – jómagam is – a gazdáktól is. Illés államtitkár úr írt egy levelet Naszvadi úrnak az NGM-be, hogy ezeknek az összegeknek a kifizetéséről mielőbb gondoskodni kellene, de az előterjesztéseket... És itt utalok - talán máshol is felvetődött a kérdés – a finanszírozásra. Én úgy gondolom, de a vízügyi kollégák is, akik ezt megemlézték, úgy gondolják, hogy ennek felülről nyitottnak kellene lennie, és el kellene fogadni, hogy ez egy nem herdált, nem kidobott, hanem ez egy minőségbiztosítással tanúsított, elköltött összeg, és egy felülről nyitott összegnek kellene ennek lennie, nem tíz kormányhatározatban egy évben 500 milliós és 1 milliárd forintos összegekért kell menni a kormányhoz, azért, hogy rendre döntsön arról, hogy egyébként 100 millió van a társulatnál, és 260 millió van a vízignél, meghatározza a védekezési költségeiket, amely 260 millió január – mondtam egy számot – 15-én elfogyott. *(Közbeszólás: Ha nem 5-én.)* Tehát ilyen szempontból én azt gondolom, ez a felülről nyitottság lehetne, és ez az önök kezében lévő lehetőség, szabályozási lehetőség is, hogy úgy kellene a törvényi szabályozás során ezzel élni. Én azt mondom, hogy mindent elkövetünk, és azon vagyunk, hogy a kártalanítási összegek kifizetésre kerüljenek, hiszen a „kártalanítás” szót használjuk, ami azt jelenti, hogy jogos igény, az államnak a jogszabály szerinti tevékenysége, részükről pedig jogos igény, hogy ez kifizetésre kerüljön.

Az önkormányzati védekezési tervről majd a későbbiekben szólnak a kollégák.

Nagyon sok olyan témát érintett a képviselő asszony, amely jelzi, hogy a területi felkészülésében sorban mentek bizonyos témákon. Mondhatom azt, ami nem a... A köszönetnyilvánításra azt mondanám, hogy ez a mi természetes feladatunk, hogy ezt így végezzük, de új helyzet van, és mindjárt ki is térek arra, hogy mi az az új helyzet, ami miatt szabályoznunk kellene. Például a polgári védelmet említette, de készül egy katasztrófavédelmi koncepció, amelyben szintén összedolgozunk a BM-mel, hogy ezek az árvíz és belvíz okozta katasztrófák... Mert a fokozatok még nem katasztrófális helyzetek, tehát az első fok, a másodfok, a harmadfok, ezek még nem katasztrófális helyzetek, de egyébként átmehetnek abba. Ezeknél tartuk fel azt a katasztrófavédelem koncepciójában, amit említett itt, talán pénzzel nem, hogy az önkormányzati tulajdonban és kezelésben lévő műveket állami tulajdonba kellene venni, és át kellene adni a társulati kezelésbe. Körülbelül 15-20 milliárd forintot jelentene évente ezeknek csak a fenntartása, és ekkor ezek a harmadlagos művek is egy folyamatos karbantartás alá kerülnének. Ezt beletettük ebbe a koncepcióba, és azért gondoltuk, hogy ezt beleírjuk a katasztrófavédelmi koncepció – a főigazgató-helyettes úrral, Hoffmann Imrével beszéltem -, hiszen ezek vannak a legközelebb a belterületekhez, ahogy említette, és ezeknek a műveknek a karbantartása mindenképpen szükséges lenne.

Utalt arra, hogy a kövizigek eszközparkja, bővítése. Február 15-éig kell visszamennünk a 12 ponttal, a január 12-ei 12 pontunkkal, a kormány tárgyalta, és ezzel a határidővel kell visszamennünk, s fel kell mérnie a tárcának, hogy a jövőben, a közeljövőben és távlatosan is milyen eszközparkkal kell felkészülnie az államnak arra, hogy a védekezéseket el tudja látni. Ez legalább három vagy négy kategória: téli árvízvédekezés, nyári árvízvédekezés, belvívészvédekezés és mondjuk egy komplex védekezés, amikor ez is van, meg az is van, mert egészen más eszközpark kell az egyikhez, egy belvízi védekezéshez, és más a másikhoz, de ezeket fel fogjuk mérni, és javaslatot fogunk tenni a kormánynak, hogy melyeket kell – most kimondom a szót – az ÁBKSZ helyébe lépő központi védekező szervezetnél vagy annak irányítása alatt a területeknél felhasználni, vagy melyeknek kell ott rendelkezésre állniuk, és melyeket kell a vállalkozásoktól biztosítani. Mert ezen végül is mindannyiunk pénze múlik, és nem mindegy, hogy én ezt az eszközparkot teljesen államilag hozom létre, ami egy óriási költség, óriási fenntartási költség, vagy hol húzom meg, hogy ezt vállalkozásoktól veszem igénybe. De a vállalkozások is várják, amikor igénybe vesszük őket,

hogy fizessük ki nekik azt a védekezési költséget, amelyet ők ráfordítottak. De ez egy feladat, tehát azt akartam mondani, hogy ez a feladatunk, és ezt el fogjuk végezni.

A jogi kérdésekre, úgy gondolom, Szili Katalin képviselő asszony kérdésre, amelyeket felvetett, komplexen próbálok válaszolni.

Az altalajlazítással kapcsolatosan – okosabb kollégáim itt vannak – én azt hallottam, hogy a cukorrépa-termelés például egy nagyon jó dolog éppen abban a térségben, mert éppen azt eredményezte, hogy ott az altalajjavítás megtörtént a vetésforgókkal. Ebből látszik, hogy milyen hatással van egy szektor bezárása mondjuk a belvízhelyzetre – úgy értem a szektort, hogy egy ipari termelési szektor bezárása.

A vízminőségi gondot én úgy fognám össze, hogy persze ezek problémák, de volt egy másik kérdés is – nem tudom, ki tette fel -, és ezekre együtt szeretnék válaszolni. Lesz egy munkacsoportunk, amelyet felállítunk. A vizek visszatartása például nagyon sokhelyütt megtörténhet ilyen halastavi vízszolgáltatásokkal. A halastavi vízszolgáltatásoknak az árát, az egyéb ráakódó költségeket felül kell vizsgálnunk, mert sok esetben az van, hogy sérelmezik – okkal-joggal esetleg – a halastavi vízgazdálkodók, hogy ez nekik miért kerül annyiba, amennyibe kerül, hiszen ezt az állam egyébként is megfinanszírozza. Ez egy fontos vizsgálati tárgy, én ezt már elkezdtem az államtitkársági időm alatt az elmúlt ciklusban, és ezt folytatni fogjuk, azért, mert ez valóban egy nagy lehetőség, hogy a betározásokat meg tudják oldani.

A Szili Katalin által elmondottakat a végéről kezdeném, és önhöz is szólnék. Abban az egyes törvényeknek a vízkárelhárítás hatékonyabbá tételével összefüggő módosításáról című csomagunkban, amelyről szoltam, hogy mind a két helyre elküldtük, abban éppen azokról van szó, hogy pontosítjuk, hogy mik a vízkár-elhárítási célú tározók. Azt gondolom... Kicsit előlről kezdem. Ebben a munkában éppen az a szép, hogy operatív is, tehát műszakiakról beszélünk, területről is, és egyszer el kell jutni ahhoz, hogy mit kell a jogszabályban, a normában módosítani ahhoz, hogy ezek jobban menjenek. Ezért tekintettük végig ezt a vízgazdálkodási törvényt, és azt mondtuk, hogy valóban a fogalmi pontosítást, a kisajátítások gyorsításának a kérdését, de ugyanakkor a jogállami módszerek használatát, hogy a beruházónak lehetősége legyen a terület megvásárlását, kisajátítását kezdeményezni, a nagyvízi mederről volt szó, volt szó a rendezési terveknél arról, hogy igenis vissza kell állítani azt, hogy a kövizegeknek a véleményét kötelezően figyelembe kelljen venni a rendezési tervek módosításánál. De például a belvíztározók esetében kémiai... Tehát mit nem lehetne csinálni azért, hogy vízminőséget szolgáljon? Kémiai talajjavítás, öntözés, meliorációs célú beruházás, faiskola létesítése, vetőmagtermelés, ültetvény, tehát megpróbáltuk megfogni azt, hogy mi az, ami ne legyen oka annak, hogy a víz minősége eleve romoljon attól, hogyha azt oda bevezetik. Ezek fontos és komplex vízminőség-szabályozási kérdések.

A nagyvízi mederről is volt szó. Ez egy teljes ülés témáját jelenthetné, ha ezeken végigmennék, de szeretnék szemezgetni belőle. Az, hogy víz... Tehát nemcsak parti sáv meg védősáv, hanem rendszeresen víz alá kerülő területeken építmény csak a meder tulajdonosának, illetve kezelőjének hozzájárulásával legyen csak elhelyezhető.

Azt gondolom, hogy ez a csomag valóban – még egyszer mondom – nem rövid távú, azonnali, de nem rövid távokat szolgál, hanem ezek azonnali módosítások, de beleilleszkednek egy teljes szabályozási elvbe.

Itt van ez az országos árvíz-kockázatkezelési térkép, a helyi önkormányzatokért felelős, többi miniszter egyetértésével kell, felhatalmazást kap a kormány, hogy ezt megtegye, hiszen felhatalmazó rendelkezést kell beletegyünk a törvénybe ahhoz, hogy ezt az egyébként elkészülő tervet, amelyet az EU-irányelv alapján kell elkészítenünk, ki is tudjuk hirdetni. Beletettük a vizek kártétele elleni védekezés részletes szabályairól szóló miniszterirendelet-alkotási felhatalmazó rendelkezést, a rendkívüli védekezési készülség elrendelésével vonatkozó, a nagyvízi mederre, a vízkár-elhárítási célú tározók létesítésére vonatkozó

rendeleteket – ezek felhatalmazó rendelkezések, amelyeket mindenképpen szeretnénk, hiszen ha nincsenek benne, akkor nem tudjuk a megalkotásukat megkezdeni.

A hosszabb távra vonatkozó gondolkodás pedig úgy épülne fel, hogy először a települési csapadékvíz-elvezetés nemzeti programját kell elkészítenünk – mondom ezt Szili Katalin asszonynak -, ezt júniusi. A belvízreformra vonatkozóan már vannak előkészületeink, és azokról vannak adataink; azokat át kell emelni abba az árvíz-kockázati térképezésbe is, és ezt 2013-ra, tehát az irányelv szerint 2013-ra kell elkészíteni, de jól halad az árvíz-kockázati térképezés, úgy tudom, hogy a VKKI-nál nyertes pályázat van, folyik a munka, uniós támogatással folyik a munka, és ezt meg fogjuk csinálni.

Egyet szeretnék még kiemelni, azt, hogy Magyarország az Európai Unióban és ezen belül a Duna-védelmi egyezmény országai között a vízügyi tudásával tényleg élen jár. Nem kell szégyenkezni ezzel a tudással, és szeretnék ezt a tudást be is mutatni ebben a félévben. Plusz még – és erre vonatkozóan nem történt említés -, hogy a Duna-régió stratégiában két olyan elemet vállaltunk magunkra közös koordinációban Szlovákiában és Romániával, amely elemek egyrészt éppen a vízminőség-védelemre, a vizek rendeltetésszerű használatára, a fenntartható használatára vonatkozik, a másik a vizek kártételeire vonatkozik. Ilyen szempontból teljesen nyitottak vagyunk a román és a szlovák együttműködésre, hogy ezeket, a Duna-régió stratégiát az elnökségünk ideje alatt mint elnökség révbe vigyük, és ebben benne lesznek ezek a projektek is, hogy mint tagország – nem összekeverve az elnökségi feladatunkkal – tényleg ne kelljen szégyenkezni, hogy valamit esetleg nem oldunk meg vagy nem mutatnánk be. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen a részletes válaszokat. Kérdezem, hogy a többi vendégünknek van-e esetleg kiegészítése a helyettes államtitkár úr szavaihoz.

Bodnár Gáspár Tibor (Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság)

BODNÁR GÁSPÁR TIBOR igazgató (Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság) Amit a képviselő úr a védelmi tervvel kapcsolatban felvetett, kérdezett, arra mondanám, hogy valóban az a helyzet, hogy nem hajtják végre a jogszabályban előírt feladatot. Mi a megyében évek óta ellenőrizzük, hogy kinek van meg, azért tudjuk pontosan, hogy hol van, és hol nincs. A védelmi bizottság elnöke felszólítja őket, a válasz az, hogy nincs fedezet a költségvetésben, de problémát jelent, hiszen az önkormányzatnak kellene védelmi terv, védelmi szervezettel, megfelelő védelmi eszközökkel, anyagokkal is, hogy ilyen esetben ők is be tudjanak avatkozni, természetesen vízügyi irányítással. Tehát sajnos valóban ez a helyzet. De dolgoztunk rajta, és most már a 222 település közül kevesebb mint 20 olyan van, amelynek nincs terve.

ELNÖK: Köszönjük szépen. *(Jelzésre:)* Igen, Fehér úr kíván szólni még röviden.

Fehér Ferenc (Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége)

FEHÉR FERENC ügyvezető elnök (Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége): Köszönöm szépen a szót. Röviden szeretnék néhány felvetésre válaszolni. A talaj a legnagyobb tározótér, tehát ha a talaj tározóterét lényegesen jobban ki tudnánk használni, nyilván a belvizes problémák is csökkennének, a vízvisszatartás lehetősége is növekedne, és nyilvánvaló, hogy ehhez talajjavítási, talajlazítási, agrotechnikai beavatkozások szükségesek. Hogy ezeket milyen talajon, milyen feltételek között lehet elvégezni Magyarországon, arra megvan a kellő tudás és tapasztalat. Nyilván a megfelelő szabályozás

kellene ahhoz, hogy ezek az agrotechnikai és talajjavítási feladatok elvégzésre kerüljenek. Lényegesen több vizet tudnánk tározni. Nyilvánvaló, hogy ez esetben el lehetne spájzolni azokból a vizekből, amelyek tavasszal, tél végén, tavasszal keletkeznek, a nyári időszakra, és egy kiegyenlítettebb talajvíz-háztartást lehetne biztosítani. Nyilván ennek is vannak azonban korlátai. Nagyon nehéz most megbecsülni, és egyik kollégám sem vállalkozott arra, hogy megmondja, belvízelöntésben most mekkora vízmennyiség van kinn, de milliárd köbméterekben kell gondolkodni. Nyilvánvaló, hogy ha az összes, a Vásárhelyi-tervben valamikor tervezett tározó rendelkezésre állna, és ezeket erre a célra fel lehetne használni, hogy tározzuk benne a vizet, talán még az is kevés lenne, hiszen valamikor nagyjából 2 milliárd köbméter tározásáról volt szó, ami már most rendelkezésre áll, az azért már néhány százmillió köbméter. Tehát gyakorlatilag itt a vízvisszatartás, tározás nagyon fontos, azonban egy ilyen rendkívüli helyzetben a víznek nyilván csak egy részét kell, lehet visszatartani, egy részét pedig sajnos el kell vezetni, bármennyire szomorú. Hogyha most megkérdezzük azokat a gazdákat, akik érintettek, vagy azokat a településeket, amelyek érintettek, hogy ezzel a vízzel akkor mi legyen, akkor nyilvánvalóan azt fogják mondani, hogy mindenáron szabadulni akarnak ettől a víztől.

A belvízelvezető kapacitás növelésével kapcsolatban azt kell elmondani, hogy ezek a belvízrendszerek a XIX. század végén alakultak ki. A kiegyezést követően indult el, az első világháborúig alakultak ki ezek a rendszerek. Nyilván az 1940-42-es nagy belvíz megmutatta azt, hogy ez mennyire sérülékeny, csak akkor a világháború, majd a társulatok államosítása nem tette lehetővé ezeknek a fejlesztését. És nyilvánvaló, hogy a '60-70-80-as években pedig inkább a meliorációs irányba mentek el a fejlesztések, és kevésbé abba az irányba, hogy ezek a belvízelvezető rendszerek, főleg a másodlagos, harmadlagos művek nagymértékben fejlesztésre kerüljenek. Nyilván egész másfajta gondolkodás kell, a vízvisszatartás, a tározókapacitás növelése, a talajtározás lehetnek azok a megoldások, amelyek irányába hogyha elmozdulunk, akkor a problémák is lényegesen csökkennek, hiszen most az van, hogy harmadlagos műből átadom másodlagosba, másodlagosból a vízignek, a vízügyi igazgatóság megemeli, esetleg kétszer-háromszor megemeljük menet közben – ez mind rengeteg pénz, ráadásul elviszem a területről azt a vizet, ami esetleg szükséges. Nyilvánvaló tehát, hogy ha a területen tudnám jobban tartani a vizet, olcsóbb is lenne, a belvízvédekezés is hatékonyabb lenne, meg azt a vizet a későbbiekben fel tudnám használni.

Mély fekvésű területek víztelenítése, hogyha magántulajdonban vannak. Nagyon örülök ennek a kérdésnek, mert ez rávilágít arra, hogy a társulatok és a gazdálkodók, a gazdák között milyenfajta együttműködésnek kellene lennie. Nyilvánvaló, hogy ha a harmadlagos művek jobb állapotban lennének, kevesebb ilyen jellegű probléma lenne. Tehát az, hogy ezeken a területeken ott áll a víz, az részben a harmadlagos művek rossz állapota miatt van. Az Országgyűlés azt határozta el a tavalyi, a 2010-es XC. törvényben, hogy a társulatok kötelezően, a törvény erejénél fogva nem szedhetnek érdekeltségi hozzájárulást, társulati hozzájárulást; azt nem tiltotta meg, hogy a gazdákkal, önkormányzatokkal olyanfajta megállapodást kössenek, hogy segítsék elő ezt a munkát. Ez is egy lehetőség, hogy a gazdákkal ilyenfajta megállapodást kössenek a társulatok, hogy ezeket az értékes belvízjárta területeket víztelenítsék.

Szóba került itt - és akkor erről hadd mondjak még két szót – maga a művelésiág-váltás vagy a tájhasználatváltás. Én azzal értek egyet, és akivel vitatkozom, vitatkozom, hogy igenis a mély fekvésű, belvízjárta területek nagyon drága pénzen történő víztelenítése nem biztos, hogy olyan nagyon megéri. Ezt nyilván egyedileg meg kell vizsgálni, mert azoknak a gazdáknak, akik ott gazdálkodnak, azoknak a léte, a gazdálkodása meglehetősen fontos dolog, itt nyilván emberéletekről is szó van, összességében, nemzetgazdasági szinten azonban nagyon el kell gondolkodni azon, hogy tényleg minden mély fekvésű, belvízjárta területet folyamatosan kell-e vízteleníteni, vagy pedig pont a belvízreform kapcsán ki lehet-e alakítani

egy olyan rendszert, hogy ezeket tájhasználatváltással, területhasználat-váltással inkább visszatartásra, tározásra használjuk fel, és akkor az egyéb területek mentesítése lényegesen egyszerűbb lenne.

Nyilvánvaló az, hogy a felelősség, a feladatmegosztás valamilyen szinten nagyon szét volt tagolva az elmúlt időszakban. A minisztérium létrehozása, az egységes minisztérium létrehozása, az egységes vízügy azt jelenti, hogy a felelősségi körök egyértelművé váltak – ez a vízügyi helyettes államtitkárságnál jelentkezik -, a feladatok kapcsán meglehetősen jól meghatározható, hogy melyek azok, amelyek állami feladatok, melyek azok, amelyek önkormányzati feladatok, melyek azok, amelyek társulati feladatok, és nyilván a finanszírozásban is a feladathoz kapcsolódva lehet meghatározni azt, hogy akkor itt milyen finanszírozás legyen.

DR. KLING ISTVÁN helyettes államtitkár (Vidékfejlesztési Minisztérium): Szeretnénk megköszönni, köszönjük szépen, és én is megköszönném a kollégáimnak a sok segítséget.

ELNÖK: Én is szeretném megköszönni, hogy eljöttek, és tájékoztatták a bizottságot, és további jó és sikeres munkát szeretnénk kívánni a belvízi védekezéshez. *(Jelzésre:)* Még a Belügyminisztérium részéről szólni kívánnak. Tekintve, hogy már nagyon régóta ül a bizottság, kérem, hogy lehetőleg nagyon röviden a lényeget emelje ki.

Dr. Gerzanics Annamária (Belügyminisztérium)

DR. GERZANICS ANNAMÁRIA főosztályvezető-helyettes (Belügyminisztérium): Akár hallgathatok is... *(Derültség.)*

ELNÖK: Úgy gondolom, hogy ha fontos hozzáfűznivalója van, azt mindenképpen hallgassuk meg, ha már a bizottság ebből a célból összeült.

DR. GERZANICS ANNAMÁRIA főosztályvezető-helyettes (Belügyminisztérium): Csak két dologra szeretnék reagálni. A Kling úr által felsoroltak, amelyek a vízügyi jogszabályokban követelményként hangzanak el, azok nem jövő idő a területrendezési és építésügyi szabályozás számára, hiszen az OTRT 23. §-a, az Étv. 8., az OTÉK 8. és az OTÉK 30. §-a ezeket már tartalmazza. Még egyszer hangsúlyoznám, hogy a településrendezési tervek jogszabály szerinti minősítését kell ellenőrizni a lehetséges eszközökkel. Ez az egyik.

A másik, hogy a mi szakterületünk nyitva áll arra, hogy a vízvisszatartással kapcsolatos tervek elkészülhessenek. Ebben a körben talán nem kell emlékeztetnem arra, hogy eleink is foki gazdálkodást folytattak, ami a vízvisszatartásról szólt, és Beszédes József Széchenyi-átiratában elhangzott jelmondatát, miszerint a jó gazda házából, udvarából és hazájából a vizet ki nem engedti, ezt magunkénak érezzük. Köszönöm.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük a kiegészítést. Akkor megint megköszönöm, hogy eljöttek, elfogadták a meghívásunkat, és további jó munkát kívánok.

Egyebek

A bizottság tagjainak még egy perc türelmét kérem. Csak tájékoztatásképpen mondanám el egyrészt azt, hogy a bizottság tavaszi munkaprogramját kiosztottuk, de e-mailen is el fogjuk küldeni, és a jövő héten, a paksi látogatás alkalmával során szeretnénk ezt a munkatervet elfogadni. Úgyhogy kérem, hogy addig ezt tanulmányozzák át.

Egyben akkor tájékoztatom a bizottságot, hogy a jövő héten kedden, február 8-án sor kerül erre a paksi kihelyezett ülésre, amelynek a napirendjén az atomenergia 2008. évi hazai alkalmazásának biztonságáról szóló jelentés vitája, az energetikai tárgyú törvények módosításáról szóló törvényjavaslat módosító indítványainak a vitája szerepel, illetve tájékoztatást kapunk a Paksi Atomerőmű bővítéséről, élettartam-hosszabbításáról, működéséről, környezetbiztonsági helyzetéről, részben az Atomerőmű részéről, részben az MVM és a minisztérium részéről kapunk tájékoztatást, tehát erre várunk mindenkit. Ezen a látogatáson az osztrák parlament környezetvédelmi bizottságának három képviselője, illetve az osztrák követség egy munkatársa is részt fog venni, tekintve, hogy Ausztria jelentős mértékben érdeklődik a magyar atomenergiával kapcsolatos tervek iránt, úgyhogy a januári bécsi látogatásunk során meghívtuk a bizottságot. Úgyhogy mindenkit szeretettel és tisztelettel várunk a paksi látogatásra.

Megköszönöm a bizottság tagjainak a részvételt.

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 23 perc)

Jávor Benedek
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Molnár Emese